

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an . . . 14— "
Pe 3 luni . . . 7— "
Pe o lună . . . 2-40 "
Numărul poporal:
Pe un an . . . 4— Cor.
Pe jumătate an . . . 2— "
Pentru România și
America . . . 10— franci.
Numărul de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe an
40 franci.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Batthyányi Nrul 2.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fiteri.
Manuscriptele nu se în-
napoiază.

Telefon pentru oraș, co-
mitat și interurban Nr. 730.

Tinerimea academică din Viena și ziarul „Tribuna“

Viena, 22 Martie.

Asistăm de câteva luni la un conflict detestabil, iscat între un ziar ce se numea odinioară fala presei românești și între partidul național român din Ungaria. Am urmărit cu atențiune fazele evolutive ale acestui conflict, și am avut naivitatea de a spera înlăturarea neînțelegerilor pe cale pacifică.

Era natural, ca noi, tinerimea academică, înzestrată cu simț de modestie și bunăcuviință, conștie de datoriile ce-i revin în mijlocul frământărilor însemnate ale neamului nostru, să observăm o ținută absolut expectativă. Motivul care ne-a îndemnat să părăsim rezerva, este că, ni-s'a creiat o atmosferă infectă, ale cărei urmări se observă deja în șirurile tinerimei.

Tot omul nepreocupat a trebuit să înțeleagă, mai nainte ori mai târziu, că redacția „Tribunei“ a pornit, sub masca unei pretenșii primeniri, o campanie sistematică pe toate terenele, cari ating viața noastră publică, împotriva tuturor bărbaților, cari reprezintă totalitatea neamului românesc de dincoaci de Carpați. Atacuri de vehemență nemaipomenită urmau zi de zi, în articole de fond, în scrisori, în foiletoane, calomniile înfiorătoare, sfidarea adevărului elementar, minciuni grosolane, apucături ce denotau porniri de sălbătăcie ori perversitate, un dicționar întreg de locuțiuni spurcate; s'a denegat din partea

„Tribunei“ chiar existența partidului național român; au fost calomnii și luări în râs, numiți „ramoliți“, „invalizi“, „desvlaguiți“, „mincinoși“, „farsori cu apucături de țigan“, cei mai buni ai noștri: capitolul acesta va fi o pată în istoria gazetăriei românești.

Nici fețele bisericesti n'au rămas cruțate. Exc. Sale Mitropolitului Mețianu, i-s'au atribuit sentimente antinaționale și gânduri ascunse, pâr. Eus. Roșca a fost batjocorit. Preoțimea și învățătorii au fost ațiați împotriva deputaților. Cele 500 școli pierdute, încă au fost aruncate în cărca comitetului.

Rezultă în mod clar că scopul urmărit de „Tribuna“ era să discrediteze înaintea cititorilor pe conducătorii noștri naturali, comitetul național și capii bisericești, ca să rămână turma fără păstori. Motivul acestui atentat l'au arătat cei chemați.

Deci fără preocupări sau ură, ni-se impune imperios, să recunoaștem, că tendința curentului de „primenire“ era, să producă confuzie și nemulțumire generală pe terenul întregii vieți publice românești.

Care era foaia, care abuzând de încrederea și reputația câștigată, încerca să compromită conducătorii înaintea obștei, nega existența partidului, săpa la temelia solidarității, deci a existenței naționale? Era, după propriile-i afirmații: „foaia neoficioasă a partidului“, „stânga extremă, ziarul independent, fără sgară, „casa noastră“. Sau erau acestea simple flori de stil?

Cu o ne mai pomenită uitare de sine, „ideile din colivie“ se contraziceau adeseori în textul aceluiaș articol („Meșterul de

oglinzi!“) dar de sigur în două articole, ce urmau. Credea redacția, că publicul cetitor este prea mărginit pentru a observa cameleonul joc de colori, continuele schimbări de front, sau presupunea, că cetitorii n'au de loc memorie? Ori doară să credem, că în palatul „Tribunei“ nu știe dreapta ce face stânga?...

Și ne doare, că sub ochii proprietarului „Tribunei“, a unui om îmbătrânit în cinste, ca d. N. Oncu. se sufăr tendințe de subminare. Aducă-ne d. Oncu pilda vie, că și-acum, la capătul vieții, e bărbatul, pe care l-am învățat a-l stima și iubi!

De sigur, nime nu va nega unui organ de publicitate dreptul, datoriat chiar, de a critica și îndrepta stările, între cari trăiește un neam. Dar, îndrăznesc să afirm, că este stupid a nu face deosebire între critica negativă, care vânează după rău, pentru a putea lovi în persoane, care strică, doboară, nimicește cu satisfacere diavolească, — și între critica, care creiază, edifică, propunând soluții acceptabile și de înfăptuit. Si nime nu va putea dovedi, că „Tribuna“ face de un timp altceva decât critică de Mephisto. Ea a năvălit să dărâme cetățuia solidarității și a existenței noastre naționale; s'a opintit, ca să împrăștie comorile de idealuri, ce bătrâni încercați în lupte, prin munca lor cinstită și desinteresată au adunat ca patrimoniu pentru sufletele tinerilor chemați să continue opera lor.

Voi, iubiți colegi, veți fi judecat asupra acestor lucruri. Părerile voastre nu se vor deosebi mult de părerile mele, și de ale tovarășilor mei din Viena, pentru că acelaș suflet este în noi, și ar fi trist pen-

Mignon

— Părinții și copilăria ei —

(Fragment din romanul lui Goethe: „Wilhelm Meisters Lehrjahre“, cartea VIII, cap. 9)

— Sfârșit. —

V.

Așa se și întâmplă și prietina ei schimbă pe nesimțite oșcioarele aflate în lac cu cele, pe cari i-le dădeam noi, și sârmana bolnavă avu o bucurie ce nu se poate descrie, când particulele trupului se aflară rând pe rând și se puteau arăta cu numele acelea, cari mai lipsiau. Ea legă cu multă iugrijire fiecare particică la locul ei, cu fire și panglici, iar spațiurile goale le umplea, dupăcum se obicinuesc cu moaștele sfinților, cu mătăsuri și broderii.

Astfel strănseră la olaltă toate membrele; lipseau numai câteva dela extremități. Într'o dimineață, când Sperata dormea încă și când medicul venise să se informeze despre starea ei, bătrâna luă resturile adorate din lădița, care sta în odaia de dormit, ca să arate medicului, cu ce-și trece vremea biata bolnavă. Câteva momente după aceasta o auzirăm sărind din pat; ea ridică cărpa și află lădița goală. Atunci se aruncă în genunchi, ceilalți veniră în odaie și auziră rugăciunea ei arzătoare și plină de bucurie. — „Da, este adevărat — exclamă ea — nu fu un vis numai, este aievea! Bucurați-vă cu

mine, prietini mei! Căci am văzut pe buna și frumoasa copilă iarăș viețuind. Se ridicase și aruncase vâlul de pe sine; strălucirea ei lumină odaia, frunseța-i era ingerească; și nu putea călca podeaua, cu toate că ar fi dorit. Ușor se ridică în văzduh și nu avu timp nici măcar să-mi întinză mâna. Atunci mă chemă la ea și-mi arătă drumul, pe care să merg. Eu îi voiu urma — o simțesc eu foarte curând și de-aceea mi se ușurează inima. Măhnirea mea a dispărut și chiar și numai vederea celei înviate din morți mi-au cauzat presimțirea fericirii cerești“.

Din clipele acelea sufletul ei era plin de cele mai senine speranțe; ea nu-și mai îndrepta atențiunea asupra nici unui lucru de pe pământ, mânca puțin și sufletul ei se deslegă încetul cu încetul de cătușele trupului. Fără veste o aflară odată rece și fără simțire; nu-și mai deschise ochii, era moartă.

Faima despre viziunea ei se răspândise iute în popor și vaza înaltă, de care se bucura în viață, se transformă după moartea ei repede în gândul și dorința, să fie proclamată îndată de sfântă.

Când o duseră la groapă, se îmbulziau într'acolo mulți oameni cu o violență de necrezut; doria să-i atingă mâna ori cel puțin haina. În această tenziune a pasiunilor mulți bolnavi nu mai simțiau durerile, de cari suferiau altădată; ei credeau, că s'au vindecat și mărturisiau aceasta preamărind pe Domnul și pe noua Lui Sfântă. Preoțimea fu silită să așeze corpul într'o capelă, poporul pretindea, să i-se dea ocaziune a-și face rugăciunile la acest corp. Imbulzeala era de

necrezut; muntenii, cari și de altcum au o deosebită înclinare spre vii simțăminte religioase, veniau cu grămada din văile lor; evlavia, minunile, adorarea și închinarea se măriau din zi în zi. Ordinațiunile episcopului, cari voiau la început să pună margini acestui nou serviciu bisericesc, pentruca încetul cu încetul să îl șteargă, nu putură fi aplicate; față de orice opreliște poporul devenia violent și violența lui era gata să izbucnească în fapte în contra oricărui necredincios. „Nu viețui — strigau ei — și sfântul Boromeu cu strămoșii noștri la olaltă? Și nu ajunse mamă-sa clipa aceea fericită, când auzi, că a fost beatificat? Nu au voit să ne înfățișeze într'un chip plastic mărimea spiritului său prin chipul acela mare de pe stânca dela Arona? Nu trăiesc urmașii lui încă între noi? Și nu a făgăduit Dumnezeu, că un popor dreptcredincios va mai vedea și în viitor multe din minunile lui?“

Deoarece corpul nici după câteva zile nu arată nici o urmă de putrezire, ci din contră se făcu mai alb și pare-că străveziu, încrederea oamenilor creștea tot mai mult și în mulțime se observară mai multe vindecări de boale, pe cari nu le putea explica nici un observator atent, dar nici nu le putea declara de înșelătorii directe. Toată împrejurimea era în fierbere, și care nu veni singur să vază, timp îndelungat nu auzi vorbindu-se despre altceva, decât numai despre minunea aceasta.

În mânăstirea, în care trăia fratele meu, încă pătrunseră povestirile despre minunile acestea, ca și în alte multe locuri, și călugării se păziră cu atât mai puțin de a vorbi chiar și în

tru viitorul neamului nostru, dacă ar fi altcum. Voi veți fi înțeles, la Pesta, la Cluj, la Oradea-mare, la Selmeç și cei răslețiți în alte locuri: că pornirea „Tribunei” este de două ori periculoasă și deci neadmisibilă când poporul nostru luptă din greu pentru rucunoașterea celor mai elementare drepturi; că rezultatele unei astfel de „activități” sunt bucuria dușmanului, care va ști să-și tragă foloasele, cât timp câțiva rățăciți sfășie cu mâni sacrilige tot ce avem mai bun și ne mână prin dismembrare la stângere, la perire; că un ziar, care periclitează existența neamului nostru, trebuie făcut imposibil!

Am fost nedumeriți pentru faptul, că unii dintre tinerii noștri literați, continuă a colabora și acum la o foaie, ce astfel își pricepe chemarea, și a cărei produse nefaste sunt deja evidente. Ne mirăm, că ei află de compatibil cu cinstea de om și simțul național de a-și oferi sufletul lor la sprijinirea unui ziar, în care se pângărește cinstea fruntașilor și se ridicolizează lupta națională.

Cum ne-am fi bucurat să-i vedem în acest timp de grea criză și pe ei, care erau idolii noștri, alături de ceilalți mari bărbați ai neamului! Ținuta lor e regretabilă și de aci înainte ne vom feri de a le urma exemplul. E vorbă mare ce zicem, și dorim să fim bine înțeleși. Noi respectăm munca literaților noștri, și îi ocrotim cu toată iubirea și entuziasmul, de care este capabilă tinerimea, dar cerem, ca sentimentele noastre să fie respectate. Căci, dacă munca lor nu stă în deplină armonie cu vederile acelor factori, cari sunt reprezentanții aspirațiilor neamului românesc, noi ca depozitari ai sentimentelor și convingerilor ce aparțin viitorului, vom ști nimici din inimile noastre aceste altare, ce s'au dovedit de iluzorice! Dacă va trebui, vom trece la ordinea zilei peste dânșii,

prezența lui Augustin despre acest lucru, cu cât el de obicei nu era atent la nimic, iar relațiile lui cu Sperata nu erau cunoscute nimănui.

De astădată se pare că a ascultat cu mare atenție; căci a știut pune la cale fuga cu atâta viclenie, încât nimeni nu a putut înțelege vreodată, în ce chip a ieșit din mânăstire. Aflarăm mai târziu, că împreună cu câțiva peregrini el trecu lacul, și că a rugat pe vâslași, cari nu observară nimic curios la el, să aibă numai cea mai mare grijă, ca luntrea să nu se răstoarne.

În miez de noapte ajunse la capela aceea, unde nefericita lui iubită se odihnea acum mântuită de dureri. Numai câțiva oameni evlavioși stăteau ingenunchiați prin colțuri; vechea prietenă ședea la căpătâiul moartei. El merse spre ea, o salută și-o întrebă cum îi mai merge stăpâne-sii. „Vezi doar”, răspunse ea cu oarecare perplexitate.

El privi trupul neînsuflețit numai dela o parte. După puțină șovăială îi luă mâna în ale sale. Îngrozit de răceala ei o lăsă imediat; apoi se uită plin de neliniște împrejur și zise către bătrână: „Nu pot rămânea acum lângă ea, mai am de făcut încă un drum foarte mare; dar voi veni iarăși la timp aici. Spune-i, când se va deștepta”.

Apoi se duse. Noi furăm încunoștiințați despre această întâmplare foarte târziu. Am căutat în toate părțile, încotro a putut să se ducă, dar înzadar. Nici nu ne putem imagina, cum a putut găsi drumul prin munți și văi. Abia după mult timp găsirăm în Graubünden o urmă despre el, dar era prea târziu și o și pierdurăm în curând. Presupunem, că a luat-o spre Germania; dară războiul*) a șters cu totul și aceste slabe urme”.

Trad. de B. B.

*) pentru succesiunea la tronul Bavariei, după moartea lui Maximilian III (1777).

cum am trecut peste alții, ce se bucurau și ei mult timp de iubirea și încrederea noastră.

În vechime, poezii erau profeți, *vates*, pentru că geniul lor străbătea viitorul; poezii noștri n'au ambiția aceasta, dincontră, ei par a voi să fie cei din urmă, cari înțeleg rostul lucrurilor ce se petrec în jurul lor. Eu jur, și cu mine mulți alții, că dacă va mai dăinui această stare de lucruri, nu vom mai atinge cartea unui astfel de „literat”? Numească-ne barbari esteticianii, *nu vom înceta a măturisi, că pentru noi cel dintâi, cel mai sfânt ideal este existența neamului nostru*; toate celelalte urmează departe după acesta, și, *nu vom ezita a jertfi orice alt interes, ce se opune acestui suprem ideal: conservarea individualității noastre etnice*.

Că s'a găsit la Budapesta și la Cluj câte un student pentru a-și bate joc în coloanele „Tribunei” de deputații noștri, ni este la toți rușine; dar, nu credem, că se va mai repeta acest lucru. Suntem convinși, că tinerimea română de pretutindeni este una în alipirea sa către fruntașii noștri, și mărturisește cu noi, cei din Viena:

sprijinim cu dragostea și încrederea noastră deplină comitetul național; înfierăm toate acele elemente, ce încercând a surpa temelile solidarității naționale atentează la baza existenței neamului nostru.

Iuliu Crișan,
cand. med.

Dovezi adevărate

de Buza Barna

Aș dori să vorbesc cu cutare domn, care imediat ce-i amintești dreptul electoral universal, de odată se înfurie. Aș dori, ca domnul acesta să-mi spună serios și hotărît, că ce excepții are el în contra votării secrete.

De oarece un singur lucru dintre toate lucrurile din lume nu-l înțeleg deloc: pentru ce poate fi un om de bună credință dușman al votării secrete? Am auzit spunându-se multe argumente pro și contra reformei electorale, dar pe acesta unul încă nimeni nu mi-l'a explicat.

Aud vâicăreala, că s'a sfârșit Ungaria, s'a sfârșit rolul conducător al inteligenței, s'a sfârșit stăpânirea ungarimeii, dacă se introduce votarea secretă. Aud dar nu înțeleg. Doar votarea secretă nu înseamnă alt ceva, decât, că fiecare alegător poate vota liber și neconturbat pentru acela, pe cine voește. Deci faptul acesta ar omori Ungaria? Ar sgudui stăpânirea ungurească? Cum? Pentru ce?

E de neînțeles? Așadar, dacă fiecărui alegător din Ungaria i-se dă posibilitatea de a-și exprima convingerea în deplină libertate, pierde Ungaria. Existența Ungariei în fața acestor domni se bazează pe votarea deschisă, pe influența posibilă a publicității asupra voinței alegătorilor. Sprijinul, baza existenței Ungariei constă în aceea, ca la urmă să stea șeful de birou, căznanul, antreprenorul și să controleze, dacă pariile supuse lui votează ei oare conform ordonațiunii date de el?

Pe această bază voiesc ei să așeze viitorul Ungariei? Astfel voiesc să asigure noul mileniu pe seama națiunii ungurești? Voiesc, ca loviturile neomeneste de cnută ale feluritelor: presiuni exercitate prin ajutorul publicității să le promoveze de cel mai important factor susținător al națiunii? Frumoasă concepție. O țară, un stat național, care trăește numai până când majoritatea alegătorilor se poate alunga cu biciul publicității în tabăra puterii, dar îndată ce votarea secretă sdrobește biciul acesta și îndată ce cetățenii își pot manifesta liber voința, imediat se năruiește. Ce putem aștepta dela străinătate, când iată bărbați de stat unguri declară zidirea milenară a statului

ungar de șovăitoare, gata să se răstoarne, fiind bazată pe brutalitate și nedreptate?

N'au nici un cuvânt adevărat? E neadevărat, că țara aceasta numai prin terorismul votării deschise se poate asigura pentru ungarime. E neadevărat, că adevărata voință a alegătorilor exprimată prin votarea secretă cu prilejul alegerilor ar ruina țara.

Numai unul e adevărul, unul singur e deplin și necondiționat sigur: acela, că prin votarea secretă s'ar nimici pentru totdeauna domnia sistemului stricat și corupt actual.

Guvernul 67-ist în Ungarie nici când n'ar mai ajunge la putere, politicianii 67-iști nicicând n'ar mai primi, nu numai majoritate, dar în general nici mandate. (Mai corect zis: politicianii cari se alătură la part. 67-ist. Deoarece politician 67-ist e numai acela, care într'adevăr are convingerea politiceii 67-iste. De aceștia abia dacă poți găsi unul-doi în întreaga țară. Ceilalți au intrat în partidul 67-ist, pentru că azi partidul acesta guvernează. Dacă mâine partidul 48-ist ar ajunge la putere, aceștia imediat până la unul devin 48-iști. Deci aceștia nu sunt politicianii 67-iști, ci astfel de domni unguri, cari în a servi interesele Austriei își caută fericirea lor individuală).

Domnii aceștia foarte buni către sine, sunt pe deplin convinși, că prin introducerea votării secrete majoritatea și domnia lor apune pentru totdeauna. Despre aceasta s'au putut convinge cu prilejul alegerilor din 1906, când națiunea a putut vota liber, ca și cum votarea ar fi fost secretă. Iar partidul independentist a câștigat majoritate, Ungurii intrați în serviciul Austriei numai prin mijloace primite din partea Austriei: prin bani și brutalitate își pot câștiga majoritate. Fără mijloacele acestea nicicând nu se pot feri. Iar votarea secretă slăbește și zădărnicește aplicarea acestor două mijloace. Și astfel le face imposibilă ajungerea în majoritate.

Deci nu e mirare, dacă ei mânăți de instinctul desperat al susținerii proprii se leagă de unica garanție de existență: de votarea pe față, care deschide larg poarta abuzurilor și ticăloșiilor electorale. Și nici aceea nu e mirare, dacă prin oarecare libertate poetică, ei se socot a fi națiunea, vestind decadența națiunii, a țării, a statului, acolo, unde ei numai decadența proprie și-o văd.

Acestea sunt adevăratele lor dovezi de stăpânire în contra votării secrete. Dar ei nu cutează să le mărturisească pe acestea, de oarece simțesc și ei, că dovezile acestea sunt egoiste, imorale și infame.

Dovezi curate, reale și cinstitute în contra votării secrete încă n'am auzit niciodată. Și nici nu mi-le pot închipui. Cine în bună credință, cu intențiune cinstită și curată voiește să facă alegeri, cine dorește sincer, ca să se manifesteze adevărata voință a alegătorilor, acela nu poate fi în contra votării secrete. Dușman al votării secrete numai acela poate fi, care voiește să falsifice voința alegătorilor, rezultatul alegerii.

Votarea deschisă e barbarie. Ea nu mai există așa zicând nici într'un stat modern și cult apusean.

Ea e o procedură nemiloasă, brutală, umilitoare a demnității omenești, care înjosește la starea de vite mănate la târg mii de alegători. E un lucru ticălos și greșos chiar și acolo, unde burghezimea avută și independentă îl poate învinge, — de o sută de ori e mai ticălos și greșos la noi, unde din cauza îndatoririi și sărăciei alegătorilor puterea prin votarea deschisă ușor poate falsifica voința națiunii, ba în mod cinic o și falsifică și prin aceasta face de rușinea lumei Constituția ungurească.

Partidul guvernamental își alege bărbat de încredere pe conducătorul, pe șeful serviciului de comunicație.

Apoi cuteze numai împiegații prin votare deschisă să voteze pe candidatul opozițional. Când pot fi convinși, că după trei zile vor fi transferați în cealaltă margine a țării.

Cunosc pe foarte mulți slujbași și aplicați ai statului, cari sunt Unguri buni. Nu ascund nimic înaintea mea, trăim în prietenie, le cunosc simțemintele și cugetul, ca și cum le cunosc pe ale mele. Știu, că ei sincer și din convingere curată sunt independențiști. Și am văzut astfel de oameni, nu unul, ci mulți, cari cu obrazul roșu de rușine, cu ochii plecați și lăcrământ, cu buzele tremurând de amărăciune merg la urnă, ca să voteze pentru candidatul guvernului. La

spatele lor mergea secretarul prefectului sau un alt încrezut al partidului guvernamental. Așa mi se nălucea, că acesta avea în mână și arapnicul, ca sbirii de pe vremuri, cari mânau sclavii la lucru.

Până la o așa stare îl înjosește pe omul conștient și inteligent votarea deschisă. Ce să facă? Să se expună unor persecuții nemiloase și brutale din partea guvernului? Unii o fac. Dar putea-s'ar oare pretinde un astfel de eroism, de a se jertfi pe sine dela oameni săraci și cu familii? Pe mulți i-am sfătuit eu singur, că dacă li-se pretinde, să voteze numai în contra convingerii lor pentru partidul guvernamental, și să nu-și periclitizeze existența familiilor lor.

Om de bun simț și cu sufletul cinstit putea-va oare să mai dorească existența acestui sistem? E alegere aceasta? E aceasta manifestarea drepturilor politice? E sistemul acesta vrednic pentru oameni, pentru cetățeni? Nu, zău! Aceasta e deadreptul o defăimare, o înjosire a concepțiunii omenești, batjocorirea voinței libere și falsificarea esențialului alegerii. E mai rău sistemul acesta, decât tirănia adevărată, decât slăvia recunoscută!

Cine e aderentul dreptății, al cinstei, al libertății și al fericirii națiunii, acela nu va fi în contra votării secrete. („Magyarország“)

Procesul

pentru biblioteca din Agârbiciu

— Corespondență specială —

Azi în 4 Aprile n. s'a ținut la tribunalul din Murăș-Oșorheiu pertractarea defiptă în afacerea acuzei ridicate în contra lui Ioan Boezan și Ilie Câmpean, pentru cărțile „agitorice“ din biblioteca poporală din Agârbiciu. Apărarea acuzațiilor a susținut-o d. avocat dr. Stefan Laday din Sibiu.

Senatul de acuză drept rezultat al discursului procurorului și al apărătorului, care a susținut cu cunoscuta sa oratorie și pricepere juridică în mod demn această afacere extrem de importantă — a respins actul de acuză al procurorului și a sistat procedura criminală în contra susnumiților acuzați în lipsa de dovezi. A ordonat însă senatul de acuză, ca cărțile secestrate, total 169, să se transpună comisiunii administrative comitatense pentru exoperarea definitive secestrării și oprirea lor de a fi în circulație! Procurorul a insinuat recurs în contra deciziei de sistare a Tribunalului, a apelat însă și apărătorul acuzațiilor din cauza, că Tribunalul a sistat procedura din cauza lipsei de dovezi și nu din motivul, că cărțile din chestiune nu conțin agitațiune și că bibliotecarii nu pot fi luați la răspundere pentru conținutul cărților din bibliotecă.

Meritul chestiunii zace chiar în tendința de intimidare a bibliotecarilor, prin urmare tribunalul avea datorința să respingă acest nou atac în contra culturii românești astfel, ca să dispară orice dubietate și să fie bibliotecile românești scutite în viitor de astfel de acte de violență.

A rămas neremediată de hotărîrea tribunalului și faptul injurios al secestrării a lor 169 cărți românești din cauza conținutului afirmativ „agitoric“ a lor 16 cărți.

Datorim recunoștință d-lui deputat dr. Ștefan C. Pop pentru interpelația sa energică prin care a atras atențiunea publică asupra acestui act de supremă violență.

Correspondentul.

Din Bucovina

Triumful partidului național la alegerile pentru dieta provincială

Roadele bune înțelegeri dintre fruntașii Românilor din Bucovina s'au manifestat la alegerile pentru dieta provincială, d'n care candidații partidului național român, domni: Lupu, Onciul, Simionovici, de Hormuzachi, Cuparencu, Serbu au eșit, la curia generală, toți 6 învingători.

Duminecă a fost alegerea, pentru curia generală, după regulamentul cel nou, pe cadastrul național. Dieta Bucovinei numără 63 membrii: 61 aleși și 2 viriliști (Metropolitul gr.-or. și rectorul universității). Românii au 22 mandate, la care se adaugă al Excel. Sale Metrop. Vladimir de Repta; Rutenii 17, Germanii 8 cu al rectorului, Ovreii 7, Polonii 6. Marii proprietari aleg 13 deputați. Camera de comerț și industrie 2, comunele și municipiile 28, curia generală de alegători 18. La cadastrul Românilor sunt expuși și Maghiarii și Armenii ortodoxi.

La alegerea de Duminecă, din 66.569 voturi românești s'au prezentat 46.638, din acestea majoritatea covârșitoare 33.870 pentru candidații partidului național și anume:

1. La Cernăuți, din 3174 voturi date, candidatul partidului național, d. prezident al băncii provinciale Lupu a fost ales cu 2158 voturi, față de 988 ale candidatului social democrat Grigorovici.
2. La Câmpulung, șef-forestierul Sârbu a primit 3143 voturi din 5808, este deci ales.
3. Gura-Humorului, d. dr. Aurel Onciul a întrunit aproape toate voturile: 6774 din 6941.
4. La Rădăuț, d. consilier sup. Simionovici ales cu 6125 voturi din 7740.
5. La Suceava, d. dr. de Hormuzachi învingător cu 8876 voturi din 10.643.
6. La Cernați-Boian-Sadagura d. șef-forestier Cuparencu a avut majoritate covârșitoare 11.794 din 13.362 voturi.

Felicităm neamul român din Bucovina la acest succes strălucit.

O lacrimă fierbinte

— la îngroparea lui Iosif Șterca-Șuluțiu —

E ciasul 1³/₄ d. a. în 2 Aprilie 1911. Mă mișc agale pe cărarușa de lângă biserică lui Petru Maior și cripta baronului Vasile L. Popp în Reghin. Cetesc în tăcerea zilei plăcute „Românul“ și „Unirea“ dela 1 Aprilie c. „Încă unul din viguroșii stejari ai neamului s'a prăbușit... ducând cu el în groapă o parte din trecutul nostru — cea mai frumoasă“. — „A murit un om de omenie. Suflet blând. Român bun. Până la adânci bătrânețe și-a păstrat cinstea de om și cinstea de Român. Afară de durerea atât de firească în fața tainei mari a stingerei unei vieți atât de

frumoase și atât de folositoare, avem un sentiment particular de amărăciune... căci simțim, că omul acesta a murit cu o adâncă ultimă jignire în sufletul său, care nu se mai poate repara“. — „S'a dus și el la umbrele slăvite... și mult idealism, multă credință în viitorul neamului nostru se coboară în groapă cu aceasta figură, trecută acum în domeniul istoriei“. Și unde stau eu — cu gândul la îngroparea unui om mare, ce să săvârșește în Sibiu — par'că se scoală din morminte alaiul figurilor mari ale trecutului nostru. Vin să însoțiască pe Iosif Șt. Șuluțiu, prezidentul laborios al „Asociațiunii“ la veșnicie: Marele arhiereu Andreiu baron de Șaguna; episcopul mucenic Ioan Inocențiu Micu Klain; cucernicii mucenici ai culturii românești, Șincai, Klain și Petru Maior; eroicul Avram Iancu, craiul munților lui Șuluțiu; prefetul redeșteptării Simeon Bărnuț cu Andreiu Murășianu; istoricul cumpănit Bariț cu Măcelar, Bologa, baron Vasile L. Popp, Mocioni, dr. Ioan Rațiu; luminații vlădici Vulcan, Șuluțiu, Vancea; eroul dela Solferino baron Urs de Margine; Cipariu, Gramă, învietorii și desăvârșitorii culturii românești, aduse de lângă columna lui Traian; titanul Bunea, sufletul mare cu credința nețărmurită în viitorul neamului său românesc ș. a.

Copleșit de puvoii reamintirilor sfinte câțiva picuri arzători îmi brăzdează obrazii.

O, Doamne, du acest prinos modest al gândirii unui suflet, de veghe lângă mormântul fostului prezident baron Popp, du-l pe mormântul acum astrucatului prezident al înaltei noastre instituții culturale!

Fă să răsară din urmașii acestor eroi ai vremilor noastre de redeșteptare alții și alții, în șir nesfârșit, cari să cârmuiască spre limanul fericirii naia asupritului nostru popor, ales în lumea de azi „lume demoralizată“ — cum o numia repausatul nu de mult într'o scrisoare intimă, mahnit de caracterele de ocazie ale zilelor noastre.

Pustnicul.

Desbaterea budgetului min. de honvezi. Din cauza desbaterei întinse a budgetului ministerului de interne s'a făcut o schimbare în ordinea desbaterei budgetului. Guvernul voia, că după budgetul ministerului de interne să pună la desbatere budgetul ministerului de agricultură. Ministrul de comerț Hieronymi K. fiind bolnav, iar ministrul de agricultură Serényi B. având să călătorească în Elveția să cerceteze pe fiul său bolnav, guvernul s'a înțeles cu președintele Camerei, ca după budgetul ministerului de interne, Camera să desbată budgetul ministerului de honvezi, iar apoi probabil, va urma desbaterea budgetului ministerului de comerț.

ICHIDARE!

ABIA CÂTEVA ZILE!

recvizite culinare și articlii de menaj,

mult sub prețurile din fabrică. — Izvor ocazional de târguit,

KOHN JÓZSEF

tâmbiegiu, constructor de apaduct și fabricant de dulapuri pentru ghiță.

ARAD,
PALATUL-MINORIȚILOR.

—: Cumpărare ocazională din cauza disolvării prăvăliei. —:

Desvolt înainte atelierul și magazinul de dulapuri de ghiță.

ARAD, strada Batthyányi Nr. 32. — — Telefon 333.

LICHIDARE

Proiectul legii de justiție. Din Budapesta primim știrea, că peste câteva săptămâni, probabil încă în luna lui Aprilie, ministrul de justiție Francisc Székely va prezenta Camerei proiectul despre modificarea unor paragrafi ai Statutului și procedurii judiciare, care proiect, ministrul de justiție îl trimise deja Camerelor advocaționale, autorităților interesate și corporațiilor, cari apoi au trimis ministrului de justiție observările, adică proiectele referitoare la novela de organizațiune. Se vorbește, că pozițiile importante ale acestei novele va mulțumi, cum se vede, nu numai pe advocați, ci și pe candidații de advocați.

Dispozițiile severe referitoare la candidații de advocați sunt făcute mai astâmpărate, dar s'a modificat și §-ul 27 care voia să ferece presa în lanțuri.

Guvernul austriac în contra lui Khuen Héderváry. Eri, ministrul președinte austriac baronul Bienert a fost în audiență la M. Sa împăratul, raportându-i M. Sale despre chestia reformei militare, în jurul căreia s'a iscat o adevărată luptă între guvernul austriac și cel unguresc. Contele Khuen Héderváry a declarat de mai multe ori, că deja în luna lui Mai va prezenta Camerei ungare spre dezbateri proiectul reformei militare și al codului penal militar, cu toate, că ele numai la toamnă vor putea fi dezbătute în Reichsrat.

Guvernul austriac este în contra dorinței contelui Khuen și cu prilejul audienței de ieri ministrul președinte Bienert s'a năzuit să câștige în chestia aceasta și aprobarea M. Sale.

Nu s'a luat încă nici o hotărâre definitivă, dar în cercurile politice se vorbește, că chestia va fi dezbătută într'un consiliu de miniștri comun, când contele Khuen va merge la Viena.

În numărul său de azi „Reichspost“, organul socialiştilor creștini austriaci scrie următoarele:

„Graba nu-i va folosi nimic ministrului președinte ungar. Contele Khuen Héderváry nu va obține nimic în parlamentul său și cu atât mai puțin va putea influența în careva direcție, ca dorințele de separare ungurești să aibă răsunet în Viena. Cât de curând contele Khuen Héderváry va sosi la Viena și aici, cu prilejul acesta, se va convinge, că graba dorită de el nu-i va aduce nici un folos“.

„Vaterland“ scrie, că prin graba aceasta guvernul unguresc voiește, ca atacul în contra unității armatei în taină și iute să-l ducă la izbândă.

El voiește, ca deodată cu reforma militară să poată prezenta și proiectul codului penal militar, prin care la toate regimentele din Ungaria s'ar introduce ca limbă protocolară limba ungurească, precum și aceea, ca chestia aceasta să fie dezbătută într'un consiliu comun de miniștri, când apoi guvernul ungar ar majoriza pe guvernul austriac.

În sfârșit, ziarul amintit mai pretinde, ca în chestia codului penal militar să nu decidă parlamentul, ci delegațiunile.

*

Situație gravă în Maroc. Agenția „Havas“ află că se confirmă știrea cumcă tribul Benimtir, încurajat de izbândă sa din 13 Martie, a scris tuturor triburilor până la fluviul Gharb să vie să asedieze orașul Fez.

Printre indigeni circulă șvonul cumcă Berberii au intrat în Fez și au proclamat de sultan pe Mulai Ismail. Aceste șvonuri trebuiesc primite cu mare rezervă însă.

Se semnaleză agitațiuni în regiunea Gharb.

Știrile sosite din Fez arată situațiunea ca foarte serioasă, căci înfrângerea trupelor șerifiene

a impresionat mult triburile hotărînd pe mulți să se declare contra lui Mulai Hafid.

— Se așteaptă în fiecare clipă să se dea asalt capitalei Fez. În caz de asalt, orașul ar trebui să capituleze din lipsă de trupe, de bani și merinde.

La Fez s'a descoperit o conspirație a indigenilor împotriva străinilor. Un șerif a aflat de planul indigenilor și a adăpostit în casa sa pe străini amenințați.

După o telegramă din Tanger a corespondentului ziarului „Daily Telegraph“, sultanul Mulay Hafid ar fi fost făcut prizonier de triburile răscolite din jurul Fezului.

O parte din aceste triburi — după cum s'a anunțat — a proclamat sultan pe Mulay Ismail; o altă parte, pe ex-sultanul Abd-ul Aziz.

Știrile din sursă engleză, asupra situației din Maroc sunt mult exagerate.

Fezul, capitala imperiului e bine fortificat și n'ar putea fi luat decât cu tunuri de asediu, — de cari, însă răscolății nu dispun.

Se vede deci că Sultanul nu mai este în stare să-și mențină multă vreme domnia. Cu toată învingerea trupelor sale la începutul răscoalei, nu i-a succes să ajungă încă stăpân pe situație și să pedepsească pe răscolăți după merit. Ba situația sultanului în Fez pare a fi foarte critică, căci orașul e aproape total ruinat și nu este nici o speranță, că trupele lui vor fi în stare să facă în viitor vre-o înaintare cu succes. În consiliul ministerial francez ținut zilele acestea s'au luat măsuri energice și guvernul vrea să între în acțiune cu mai multă energie întru sufocarea răscoalei. Acțiunea guvernului francez este cu atât mai mult îndreptățită, cu cât sultanul n'a putut executa nici până azi mandatul primit pentru pedepsirea exemplară a răscolăților, cari au ucis și doi ofițeri francezi. Amestecul direct al Franței însă va urma numai după ce se va fi convins, că ordinea nu se poate altcum restabili.

La acest consiliu a fost invitat și Cambou trimisul francez la Berlin cu scopul de a înlătura orice nedumerire în fața Germaniei, cu care Franța vrea să lucre în conțelegere.

Parlamentul ungar

Ședința Camerei.

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 5 Aprilie.

Ședința se începe la orele 10¹/₄ a. m.

Prezidează Francisc Kabós.

Iuliu Nadányi interpelează pe ministrul instrucțiunii publice, iar Géza Polónyi interpelează pe ministrul de finanțe, în chestia prolongirii privilegiului băncii austro-ungare.

Budgetul ministerului de interne.

Emeric Haydin: Polemizează cu deputații naționaliști dr. Ștefan C. Pop și dr. Alexandru Vaida-Voevod. Nu înțelege cetezanța acestor doi deputați români de-a tracta chestia românească, în felul cum ei o tractează. Domnii aceștia probabil au făcut alianță cu câțiva Slovaci, dar grosul Slovacilor nu-și bate capul cu aceasta. Poporul slovac totdeauna a ținut cu Ungurii. Aceasta o dovedește și lupta pentru libertate a lui Rákoczy precum și evenimentele din 1848. Numai prin iubire și prin răspândirea culturii se poate menține și pe mai departe simțemintele poporului slovac.

Naționalitățile vorbesc numai despre articolul de lege XLIV din 1868, care le asigură drepturi, dar nu și despre acela, care le impune datorii. (Aprobări). În ținuturile slovacești mișcarea boemă-slovacă progresează conform unui plan. Se susțin ziare, cari au de scop, să aplaneze diferențele dintre limbile boemă și slovacă. Ziarele conțin articoli scriși în limba boemă, ca astfel poporul să vadă asemănarea limbii boeme cu cea slovacă. În fiecare an se trimite în Boemia câte-o sută de studenți slovaci, crescându-i în spirit boem, ceace e foarte trist, deoarece se urmăresc scopuri monarhice. (Mișcare). Iar Ungurii nici nu pot, dar nici nu voesc să se apere în contra acestui rău. Valea Vagului zace în incultură, fără industrie și comerț. Comitatul Trencin acuma s'a adresat ministrului cultelor și instrucțiunii cerând ajutor, deoarece are 124 comune fără școale.

Oratorul a găsit o comună, școala căreia avea o sală de învățământ pentru 600 de obligați la școală, dar în care abia încap 60 elevi. Școala aceasta avea un învățător, care mai era și cantorul unei mari comunități bisericesti și era agentul poștal al unui mare cerc de inmanuarea expedițiilor poștale. (Sgomot).

E de mirare totuși, că între astfel de împrejurări poporul acesta slovac cât de mult își iubește patria.

Are încredere în guvern și primește budgetul.

Ștefan Szabó (part. economilor): Aprobă declarațiile lui Haydin, dar adaogă, că nevoile acestea se simțesc și în ținuturile locuite de Unguri. (Aprobări). Dar nu s'a spus însă modul, cum ar putea fi asanate aceste rele, drept aceea contrar părerei lui Haydin, nu are încredere față de guvern. (Aprobări în stânga). Pe lângă ajutorarea orașelor să se dea ajutor și sateelor de oarece acestea au mai mare trebuința de ajutorul acesta decât orașele. Să se înființeze mai multe posturi de medici cercuali pentru sate.

Ședința se suspendă pe 10 m.

După redeschiderea ședinței ia cuvântul

Sigismund Várady: Respinge atacurile de dăunăzi a lui Carol Huszár în contra francmazonilor. A spus, că societatea francmazonă e societate secretă. Cum i-a succes deci, ca totuși să cunoască secretele acesteia?

C. Huszár: Trădători sunt și aci!

Sigismund Várady: Nu trebuia, ca d. deputat pe căi necinstite să-și procure tipăriturile, deoarece pentru câteva coroane i-se trimeteau acestea acasă...

C. Huszár: Am făcut încercare, dar nu mi-a succes.

S. Várady:... și atunci s'ar fi convins, că ea nu-i secretă. N'are cunoștință despre aceea, că societatea ar profesa idei antipatriotice.

C. Huszár: Martin Mártonffy o explică aceasta. (Sgomot).

PRIMA FABRICĂ DE TRĂSURI DE PE CÂMPIE.

Fabrica lui Hodács János jun. în Szeged

Felsőváros, strada Kistisza nr. 4. (Continarea stradei Maros).

! Asortiment stabil de mai mult de cât 40 bucăți ! calese diferite la dispoziție. ! Telefon 439. Prețurile se trimit gratuit și francat. !

S. Várady: N'am cunoștință despre năzuinți antipatriotice. Pentru că precum virtutea femeiască atunci are valoare, când ea poate rezista dorinței de cucerire a bărbatului...

Aurel Förster întrerupe. (Ese repede din sala de ședințe. Mare ilaritate).

S. Várady:... tocmai așa întrunirea atunci devine prețuită dacă știe rezista înșelăciunilor, seducerilor patriotice.

A mai vorbit **Carol Huszár** despre dreptul de întrunire.

SATIRICE

BADEA CIUCUREL...

Sărmanul badea Ciucurel!

Câte nu poți să zici de el?

Ba, câte! câte, fel de fel:
Că-i un țaran prea necioplit;
Că nu-i din școală procopsit;
Că n'are spiritul subtil;
Că-i un bătrân rămas copil;
Că n'are praxă la condeiu;
Că „stilul”, nici nu știe ce-i;
N'a fost student, nu-i publicist,
Nici optimist, nici pesimist,
Nici demodat, nici modernist...
Ba, poți să spui ceva mai mult:
Că e un barbar ș'un incult.
Așa ș'asa *etcetera*,
Poți spune orișicâte-i vra,
Poți spune orișice poștești
De bietul badea Ciucurel;
Dar trebui să mărturisești,
De vrei să fi imparțial:
Nu poți să zici de el
Că-i intelectual,
Nici secătură, nici mișel.

Copăcel.

„Inconsecvența” stăpânilor. (fabulă politică).

Era un cal de rasă, frumos și sdravăn, dar năvălos. Câtă vreme însă frânele le purta stăpânul, calul făcea isprăvi bune.

Odată însă s'a socotit calul să devină și el liber și independent. Scăpând la ocol, cel dintâi lucru a fost să-i tragă stăpânului câteva lovituri de copite și apoi a apucat-o la fugă pe ulițe, răsturnând, călcând și lovind cu copitele, pe toți câți i-a întâlnit în cale.

Stăpânul a pus să-l prindă, i-a tras câteva bice și l-a închis la grajd, tăindu-i și din porția de ovăs.

„Ah, zise nobilul animal, aceasta e consecvența stăpânilor. Până ce alergam în ham sau în frâu, eram bun și laudat. Acum, că am alergat și eu un pic independent, mă tratează cu bice și-mi scăresc porția de ovăs.”

Și s'a hotărât să publice o broșură despre „inconsecvența” stăpânilor.

El. Suha.

CORESPONDENȚE DIN ȚARĂ

Din Vulcan

Cele publicate în „Românul” Nr. 62, aflu de lipsă a le complecta cu următoarele:

În zilele trecute se prezintă o comisie de 11 credincioși înaintea Măriei Sale (sic) Blaschek Aladár și cere un local corespunzător pentru biserică, căci cel vechiu este atât de mic, încât

abia încapă a treia parte din credincioși. Afară de aceasta localul cel vechiu se află între căruciume, prin ce serviciul divin încontinuu este conturbat de Săcuii, cari acolo ascultă sfânta liturgie, întrecându-se în cântări cu cantorul din sf. biserică. Apoi e lucru știut, că societatea „Salgótarjáni közsébnánya részvénytársaság” este îndatorată să dea local pentru biserică fiecărei confesiuni, aflătoare la baie.

Vorba primă a d-lui Blaschek a fost: „Este cineva, — dintre cei de față — cari sunt contra candidatului meu (!).”

Cineva răspunde: „da”. La auzul acestui „da”, Blaschek roș, ca un cocoș în primele zile de primăvară, — strigă cât îl ia gura: „Aici nu o fi candidatul vostru preot. Acela va fi, pe care eu îl voiesc. De mine sunteți de rugare și nu de candidatul vostru. Eu **poruncesc** aici. Eu sunt mai mare peste biserică voastră, și nu Consistoriul. Cu mine *trebuie* să țineți și cu candidatul meu. Atunci căpătați biserică. Eu cu alt preot nu mă pot înțelege, decât numai cu candidatul meu.”

Auzi Prea Venerat Consistor Metropolitan! Peste biserică greco-orientală română din Vulcan, Măria Sa Blaschek Aladár, șef-inginer, „porunceste”. El e mai mare. El e domnul bisericii române. El voiește să ne aleagă nouă preot român. Venitura Blaschek Aladár numai atunci ne dă biserică, — la care avem drept prin lege, — dacă îl lăsăm pe el să ne pună preot. El porunceste.

Ah! nemernicule! Nu ți-e rușine să afirmi, că tu „poruncești” bisericii române? Nu ți-a fost frică, că în momentul acela se va surpa pământul sub tine? Nu ți-e rușine, cu astfel de cuvinte să mânjești memoria marelui Andrei, a cărui picioare nu ești vrednic să le sârui?

Pentru aceea și-a jertfit acest mare apostol viața întreagă, — ca acum tu — un nime — să îți arogi dreptul de poruncitor în biserică română? Ar trebui să nici nu reflectezi la astfel de vorbe fără căpătâi — dar nu le pot înghiți. Nu! Căci țaranul înaintea căruia ai vorbit, — lăsându-ți acestea cuvinte neînfierate, azi-mâne îți va crede. Nu d-le Blaschek! Nu d-ta ești mai mare peste biserică română din Vulcan. Nu d-ta „poruncești” peste biserică română. Nici peste crâsnicul acestei biserici, — fie acela chiar cel mai supus baieș al d-tale, — nu „poruncești” — nu ești „mai mare”. Nici peste acela nu ești vrednic să „poruncești” să fi „mai mare”. În numele Românilor din Vulcan, în numele bisericii române, în numele sfințeniei ce atribuim legilor, protestez sus și tare contra astorfel de afirmații. Nu ai dreptate d-le inginer. Să știți, baieși români din Vulcan! D. Blaschek a mințit. A mințit în înșesul strict al cuvântului. Nu el e mai mare peste biserică română. E de o mie și un milion de ori mai mic, ca cel mai mic dintre voi. Noi suntem mai mari peste biserică noastră română. Noi, că e a noastră.

D. Blaschek, după ce își vărsă ce are pe inimă, întreabă pe cei de față, că „ce a predicat preotul român? — candidatul nostru în biserică? Ce va spus referitor la mine?”

„Că nu, d-ta nu ai drept să te amesteci în afacerile noastre bisericesti” fu răspunsul.

„Cum? Eu nu am drept? — strigă Măria Sa. Cum poate zice aceasta?”

Eu *poruncesc* și oamenilor (pe credincioși i-a înțeles nemernicul) și preotului și bisericii.”

Mințești Măria Sa! Și îți zic de o mie de ori mințești. Să știți baieși români! Măria Sa și acum a mințit, și mințește totdeauna, când afirmă lucruri de acestea. Mințește totdeauna, când afirmă, că are drept să se amestece în afacerile noastre bisericesti. Bine a zis preotul vostru, „Măria Sa nu are drept a se amesteca în lucruri bisericesti”. Dacă ar avea puțin simț de rușine nici nu ar afirma, că are drept.

Membrii din comitet sunt foarte mâhniți pentru purtarea Măriei Sale. Câțiva au voit să abzică. Între ei și d. B. D. Auzind despre acea-

sta d. Blaschek îi poruncește ca să nu aibă cap să abzică din comitet, până după alegerea de preot.

„Trebuie să îmi corteșești. Trebuie să agiți pentru candidatul meu și contra candidatului Românilor. Apoi poți abzice. Eu poruncesc, — și așa trebuie să fie. Noi baieși, plătim preotul. Noi trebuie să îl alegem.”

Vedeți baieși Români! cu ce cuvinte voește să vă momească. Zice: „noi baieși”. Dar cred, că vă aduceți aminte, când cu alte ocaziuni, când nu are lipsă de voi — de ajutorul vostru, când nu este silit ca cu ajutorul vostru, și prin voi să își câștige merite, — nu zice „noi baieși” ci „voi câinii de baieși”. Vedeți la ce mijloace murdare recurge. El însuși — Măria Sa — să face baieș de rând înaintea voastră, numai să vă poată trage pe sfoară. Apoi când odată veți fi prinși în cursă, când își va ajunge scopul cu ajutorul vostru, — atunci veți fi tot cei de mai înainte. Atunci sunteți tot acei „bűdös oláh”, care ați fost și până acum înaintea „popei bisericii române greco-orientale”.

Băieși români! Un cuvânt am către voi. Nu credeți lui Iuda, care voește să vă vândă. Nu credeți lui Iuda, care prin această vindere voește să își câștige merite, voește să capete epitetul de „nagy hazafi”. Nu vă fie frică de amenințările lui. Dreptatea va învinge. Grijiți baieși români. Preotul este păstorul turmei. Păstor bun să vă alegeți. Păstor bun, care nu va fugi când lupul se va apropia de turma îndreptată lui. Păstor bun, care sufletul și-l dă pentru turma sa. Să nu uitați, baieși români! că nu numai Vouă vă alegeți preot. Să nu uitați, că sunteți români. Să nu uitați că aveți copii, a căror creștere, — bună sau rea — depinde de la preot. Dela preot depinde creșterea acestora aici în Vulcan, unde școala românească lipsește cu totul. Preotul trebuie să sădească în sufletul copiilor voștri simțul românesc. El trebuie să-i dedee la iubirea a tot ce e românesc. El e răspunzător pentru educația — în această direcțiune, — a generației, ce vă calcă în urmă.

Nu uitați, că sunteți Români, și că copiii voștri deasemenea Români au să rămână. Aceasta însă numai atunci o veți ajunge, când veți avea un preot adevărat Român! Român bun să vă alegeți de preot, căci numai în mâinile acestuia vă puteți încredința cu suflet liniștit, — creșterea copiilor voștri. Blăstămați pe celce voiește să vă aleagă preot cu simțiri străine de neamul nostru. Nu vă înfricoșați de amenințările Măriei Sale. Dzeu ajută dreptăței, Dumnezeu e cu noi

„Căci de-o fi și el cu ei
„Nu-l mai vrem ocrotitor
„Ne-nsotim cu iadul”

Cetesc, că în Japonia — nu știu în ce oraș — este alegerea de preot — dacă sunt și acolo alegeri. Cum? În Japonia se poate face alegere de preot fără știrea d-lui Blaschek Aladár? Cutează Japoniezii, să-și aleagă preot numai așa de capul lor. Auzi d-le Blaschek! Pe d-ta — șef-inginer la băile din Vulcan, — Japoniezii la o alegere de preot te lasă la o parte. Nici cel puțin nu te avizează.

Și d-ta stăpân peste toate bisericile din lume, — d-ta „papa bisericii gr.-or. române” suferi aceasta. Cetitorul va zice, că mi-am pierdut mintea... Nu domnilor. Și eu sunt pe partea d-lui Blaschek. Dar nu de frică, că pentru că spun adevărul — mă vei bate d-le inginer cu baieși săcui dela baie. Nu! Fiindcă eu știu, că și de îmi veți sparge capul, — dreptatea tot va învinge; — dar văd, că ai dreptate. Da! Domnilor. Cu acelaș drept poate alege d. Blaschek preot și în Japonia, cu care drept voiește, — dar numai voiește, — să aleagă și aici în Vulcan preot român. Da! D. Blaschek nu e om de rând. Nu în zădar îi zic lui „Aladár”.

Vulcan, în 4 Aprilie 1911.

Romulus.

Prăvălie nouă de ghete!

Atelier de ghete de bărbați și dame, se primesc comande după măsură, se fac părți superioare și cusături la ghete cu prețuri moderate.

Klein József

Arad, strada Petőfi, în colț.

Litere — Arte — Științe

O POEMĂ

M'ai întâlnit pribeag, pe-atuncea
Și eu te-am întâlnit pribeagă —
Tu te duceai în lupta vieții,
Și eu în lupta vieții, dragă.

Și 'n loc să ne cădem cu bine,
Pornind pe-aceeași caravană, —
Eu mă trezesc intrat în luptă,
Și tu — în tabăra dușmand.

Fl. Hiacint.

Din Lessing.

SIGURANȚĂ

Nu știu, mâne de-oi mai fi
Mort sau viu;
Însă mâine de-oi trăi,
Că voi bea și chefui
Sigur știu.

EFECTUL VINULUI

Dela pești să observați,
Apa cum îi amuțește,
Dar la mese să 'nvățați
Vinul, vorba cum sporește.
Elocvent și orator
Vinul pe tot omu-l face:
Sub efectu-i vrăjitor,
Toți vorbesc și nimeni tace.

PUTEREA VINULUI

Mai puternic ca și apa
Cu toți știți că vinul este:
Chiar și antialcoolistul
În aceasta se unește.
Apa darmă și răstoarnă,
Arbori, case-a doborât:
Vă mirați acum pe mine
Vinul că m'a prăvălit?!

(Bistrița).

E. A. C.

Scritorii și astronomia Luceafărul

E lucru pe cât de cunoscut, pe atât de regretabil, că atâți scriitori fruntași n'au nici idee de astronomie. Și e totuș cea mai ideală dintre științe, cea mai potrivită pentru o fire de poet, de idealist.

Frunzăresc dăunăzi „scrisori din moara mea“ de A. Daudet și dau peste o drăguță bucată intitulată „Stelele“, în care marele scriitor își trădează lipsa de cunoștințe în materie de astronomie. În aceasta idilă, păstorul arată drăguței fețițe Ștefania constelația Fușteii (Orion), găinușa (Pleiadele), Sirius, în o noapte de Iulie, când soarele în mișcarea sa părelnică anuală abia trecuse ceva spre răsărit dela aceste stele; ele răsar și apun aproape deodată cu soarele, deci nu se pot vedea noaptea.

Prietinul meu Todică remarcă o greșală astronomică la marele nostru poet Coșbuc în admirabila poezie „Faptul zilei“. Se spune acolo: „Luceafăru-i gata s'apue“... Luceafărul însă nu se depărtează decât cel mult 45 grade de soare, de aceia dimineța el nu poate să apună în înțelesul adevărat al cuvântului, dar se poate zice că apune, în înțeles figurat, se stinge, dispăre din cauza luminei tot mai intensive a zilei.

E o neînțelegere la mijloc însă, când îi găsește greșală în versul următor:

„Iar carul spre creștet se suie
Cu oiștea 'n jos“.

De fapt carul suie cu oiștea-ruda în jos — prietinul meu Todică însă va fi înțeles sub „oiște“ osia, din cauza asemănării cuvintelor, sau va fi privit cuvântul „în jos“ ca adverb la „suie“, pe când aici „în jos“ arată numai poziția oiștei, pe când suie carul.

În prezent planeta Venus e luceafăr de sară și strălucește la sfîșit cu lumina-i orbitoare îndată ce apune soarele. Cine îi cunoaște poziția pe cer poate să-l vadă și ziua mare, punându-se la adăpost de lumina soarelui — dela umbră. Sub cerul limpede al Italiei luceafărul se vede ziua destul de ușor. Ne adu-

cem aminte, cum în rândul trecut pe vremea cometei lui Halley, luceafărul a fost văzut ziua în Italia — pe atunci era luceafăr de dimineată. Ziarele, în necunoștință de cauză, au făcut din acest fenomen un miracol, pe când lucru e foarte obișnuit în timpul când luceafărul își a-ajunge strălucirea maximă. Luceafărul e aproape tot așa de mare ca și pământul, primește lumina dela soare, de aceea ne arată faze la fel ca luna noastră și se pot vedea în un ochian cât de cât. În prezent se apropie mereu de pământ, de aceea diametrul lui aparent devine tot mai mare.

Amatorii, dacă vor lua sama la poziția luceafărului față de stelele mai luminoase din jur, vor putea remarca a doua, treia seară, mișcarea lui față de ele — spre răsărit. Aceasta repede mișcare aparentă e compusă, una e mișcarea lui reală, iar a doua e reflexul mișcării pământului nostru în senz contrar.

Ceva mai jos sub luceafăr se vede o stea gălbuie — e planeta Saturn, cea cu inelul.

La 9 ceasuri seara răsare altă stea strălucitoare. E planeta Jupiter, cea mai mare planetă, cu o greutate de 300 ori mai mare decât a pământului și un volum de peste 1000 ori mai mare (e de 4 ori mai puțin deasă). Cu un ochian cât de cât sau cu un binoclu bun se poate observa discul planetei și cei 4 sateliți mai mari.

I. Corbu.

ECONOMICE

Intrunirea agricolă din Șura-mare

Harnica poporațiune română din Șura-mare a avut Duminecă, în 12 Martie n. 1911, îndoită zi de sărbătoare. În acea zi adevărată, ea a avut în mijlocul său pe reprezentanții „Reuniunii rom. agricole sibiene“, care nu știu pentru a cătea oară s'a pogorît prin trimișii săi în mijlocul nostru.

Noi, o găzduim cu dragă inimă, știind prea bine, fiind cu toții convinși, că ori de câte-ori ne caută, o face cu scop de a ne lăsa în urma sa astfel de lucruri, după cari foloase dăinuitoare să avem cu toții.

Așa în 1898, la prima întrunire agricolă, ținută la noi, temeiul a pus la o tovărășie agricolă cu 20 membri. Mașinile și uneltele economice ale acestei tovărășii, astăzi plătite, au adus roade îmbelșugate nu numai societăților, ci întregii noastre obște românești. Din 1908, de când cu plantarea altoilor, dăruiți membrilor Reuniunii, cu locuința în Șura-mare, s'a plantat în inimile, nu numai ale bătrânilor, ci și în ale tineretului, dragostea ferbinte de a se îndeletnici cu cultura mai în mare a pomilor, acest bogat izvor de câștig și bunăstare, iar de când cu frumoasa expoziție de vite (a 8-a), ținută tot în 1908 la noi, ce a făcut impresie adâncă între conlocuitorii noștri Sași, cari încă nu s'au avântat la o asemenea treabă, — mândria noastră înțeleaptă și cumpătată pentru tot ce este al nostru, astăzi nu mai cunoaște margini.

Această mândrie ne-a îndemnat să chemăm din nou pe cărmăcii Reuniunii în mijlocul nostru. Scopul urmărit de noi: de a da ființă așezământului, chemat de a câștiga, pe lângă fericirea vecinică, ce ni-o dă sfânta biserică, și fericirea vremelnică, a fost ajuns pe deplin.

Intrunirea agricolă s'a ținut în sala spațioasă a școlii, care de data aceasta, în locul tineretului a avut drept școlari pe părinții acestora. Trimiișii Reuniunii: d-nii A. Coșciuc, membru în comitetul central, totodată conferențiar al „Asociației“; A. Bratu, profesor seminarial; Ioan Banciu, tânărul cassar al „Asociației“ și Vic. Tordășianu, secretarul Reuniunii agricole, au fost binevenți de vrednicul paroh Nic. Oprîș, căruia i-a răspuns secretarul Tordășianu, care asigură poporul, că singur dragostea ce o avem cătră el ni-a îndemnat de a petrece din nou în mijlocul al lor noștri din Șura-mare.

Luând apoi cuvântul parohul Oprîș, pune în vedere, că cei 20 părtași ai tovărășiei agricole sunt gata se cedeze și prisosul de bani, ce-l au din folosirea mașinilor și mașinile însele unui așezământ, care, pe lângă îmbrățișarea daraverilor ce le isprăvia tovărășia, ar putea urmări și alte scopuri, ce tind la bunăstarea obștei românești de acolo. În această ordine de idei, profesorul Bratu, cu provocare la inscripția „Viribus unitis“ ce este gravată pe banii noștri, stăruie pentru unirea forțelor, pentru întovărășirea a cât mai mulți, ca astfel cu puțință să fie a preîntîmpinat toate neajunsurile, de care în alt mod nu ne putem feri. Conferențiarul Cosciuc, enumerând foloasele, ce le au conlocuitorii noștri Sași din toate întreprinderile lor bazate pe principiul ajutorării reciproce, prevestește roade îmbelșugate așezământului, ce s'ar întemeia pe bazele solide, oferite de tovărășia agricolă.

Secretarul Tordășianu, în cunoștința multelor năcazuri și neîndreptățiri, ce le îndură ai noștri din partea celor mai puternici, feliicită pe cărmăcii tovărășiei, cari, călăuziți de nobile simțăminte își sacrifică avutul particular pentru obște noastră avizată singur la puterile sale. Trațază despre scopurile, ce le urmăresc Insoșirile de credit sătești după sistemul „Raiffeisen“, cari lucrează la ridicarea și morală și materială a societăților, sau mai pe scurt la fericirea pământească a muncitorului. Prin faptul cedării averii tovărășiei agricole, delăturate piedecile pentru înființarea Insoșirii, după ce ne arată cum lucrează Insoșirile existente și că ce lucrări să mai pot isprăvi în cadrele lor, d. Tordășianu stăruie ca fruntașii să pună astăzi temeiul Insoșirii, care să se și constituie, ca astfel în câteva zile să se poată înainta actele pentru înregistrarea firmei. Drept rezultat practic, cei 37 proprietari înscriși la noua Insoșire și-au ales în persoana parohului N. Oprîș pe prezidentul, și în a învățătorului și a altor fruntași pe ceilalți cărmăcii ai Insoșirii, ale cărei statute au fost înaintate la tribunalul reg. din Sibiu.

„Dumnezeu vede“.

Scrisori din București

Mari serbări culturale în luna Maiu la Iași: datoria Românilor din Ungaria — Problema școlii române din Macedonia — Persecuțiile românească?

Iașul are în luna Mai, două sărbători culturale, una amintind 50 de ani de viață universitară în mijlocul său, alta pomenind 75 ani dela întemeierea Academiei mihailene.

Întreg neamul românesc s'a bucurat de roadele, pe cari le-a dat idealismul Moldovenilor în epoca critică, și mântuitoare totodată, a revoluției și unirei.

Academia mihailenă, întemeiată la 1335 de Mihail Sturza și prigonită de Ruși, și-a avut fără îndoială, obolul ei la întărirea sufletului românesc. Numai fiii Moldovei din aceste vremuri ai Moldovei sfințită prin trecutul mândru de odinioară, se puteau simți îndemnați spre sacrificii, spre fapte mari — și dacă mâna puternică a lui Sturza pe de-o parte, iar împrejurările speciale, în Moldova, pe de alta, n'au făcut cu puțință manifestarea idealismului noiei generații, la 1848, s'au manifestat însă mult mai strălucit aceeași generație după zece ani, în clipe mai hotărâtoare și anume, dând Principatelor unire, României Domn și primind o altă capitală!...

Și de atunci Iașul a rămas al culturii sale, al culturii românești, al amintirilor sale, și tot mai mult al invaziei evreești.

Dar, ca o încununare a acestor sărbători, va fi totodată inaugurarea a două statui, ridicate bărbaților, cari au rămas simbolul vremii, profesorul Cogălniceanu și colonelul Cuza, Domnul și Ministrul. Se vor bate cu acest prilej și două medalii comemorative.

Una dintre medalii va avea pe față efiile celor trei domnitori dela 1834 la 1910: Mihail Sturza, Alexandru Cuza și Regele Carol; pe dos universitatea d'n Iași cu inscripția: „75 de ani

dela fundarea Academiei Mihailene, 50 de ani dela fundarea Universității din Iași". A doua medalie va purta pe față, efigia lui Cuza și Cogălniceanu cu inscripția „Cuza-Vodă, 1820—1873, Mihail-Cogălniceanu 1817—1891", iar pe dos un pergament desfăcut cu următoarele cuvinte ale M. S. Regelui Carol: „Popoarele se cintesc ele însele, când păstrează și înconjoară, cu iubirea lor, amintirea marilor patrioți". și încă o inscripție: „In amintirea ridicării statului lor în Iași".

Ca o cinstire și ca o recunoștință dată orașului culturai și regenerării românești, s'ar cuveni ca Românii din toate părțile să se ducă în Maiu la Iași. Acolo s'au pus cele mai trainice temelii (și mai întâiu) pentru o cultură românească, întâiu quasi-academică, apoi academică. Românii din Ungaria sunt dator să ia parte, în număr cât mai mare, la aceste sărbări culturale ale Românilor din Regat, mai cu seamă, că după câteva luni se vor simți și ei în drept să aștepte câți mai mulți oaspeți din România la marii serbări ale culturai românești în Blaj.

Chestia macedoneană, chestia fraților noștri Aromâni, e acum, mai viu agitată, se pare, decât ori când. De cât-va vreme comunitățile religioase române din Macedonia pășesc mai hotărât cu pretențiile lor legitime față de Patriarhie și față de guvernul turcesc, iar, de câte-va zile senatorul Bațaria, reprezentantul Aromânilor, a prezentat Patriarhiei un memoriu la care pretinde să capete răspuns. Situl Sinod a promis, că va cerceta cererile Românilor. E vorba în primul loc de organizare bisericească autonomă, cu capi proprii, de școala și de încetarea șicanelor din partea clerului grec.

Încă un motiv de agitație, îndeosebi printre Aromâni din București, e ștergerea unei sume de 300.000 lei din bugetul ministerului de instrucție din România, sumă, pe care până acum o primiau școlile românești din Macedonia.

Numai cine ar cunoaște de aproape activitatea școlilor străine din România și-ar putea da seamă de câtă toleranță e capabilă România față de orice manifestare culturală străină în cuprinsul hotarelor sale.

De câteva luni, de când inspectorii ministerului de instrucție au început să le facă vizite mai „oficiale", au constatat, că, în afară de câteva excepții, toate școlile funcționau împotriva prescripțiilor regulamentare. Unele n'aveau nici măcar autorizația legală.

În micul oraș al Calafatului de pe malul Dunărei, era o școală catolică, care, pe lângă că se găsea în această categorie a școlilor extraregulamentare, a mers și mai departe în disprețuirea legilor și țării, care o îngăduia: la o serbare, directorul ei, un oarecare Reichenberg, a pus să se reciteze o parodie a poeziei „Mama lui Ștefan-cel-Mare!"

Justiția școlară română, foarte îngăduitoare, a închis școala numai până când se va conforma regulamentelor școlare.

În Ungaria nu astfel se tratează cu școlile românești...

Acolo e vânătoare!...

Correspondent.

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN
medic univ. specialist în arta dentistică,
ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.
Palatul Fischer Eliz. Poarta II.
Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

INFORMAȚIUNI

Arad, 5 Aprilie 1911.

De-ale noastre.

Vizitele oficioase ale unui prelat român! Luni în 3 Aprilie st. n. Excelența Sa Mitropolitul dr. Victor Mihályi de Apșa a făcut vizite oficioase la notabilitățile din Sibiiu. A cercetat pe Excelența Sa Mitropolitul Ioan Meșianu, pe comandantul de corp, comitele suprem, episcopul sășesc, primarul orașului, parochul romano-catholic (Prinz Hohenlohe), curatorul bisericii reformate din Ardeal, directorul de finanțe și pe alți conducători ai oficiilor publice. După vizitele oficioase arhipăstorul a cercetat pe fruntașii săi fii sufletești din Sibiiu. La vizite a fost însoțit de domnii: canonic dr. Suciuc, Blaj, notar consist. I. Popa, Blaj, protopop Togan, Sibiiu.

Cu trenul de 1/2 d. m. Excelența Sa a plecat cu suita sa spre Blaj. La plecarea înaltului prelat s'au prezentat la gară aproape toți acei cărora le-a făcut vizita.

Inteligența română din Sibiiu fără deosebire de confesiune ar fi dorit și s'ar fi bucurat, să vadă pe ambii săi arhipăstori în vechea reședință a marelui păstor român Andrei, ar fi dorit să știe, că Mitropolitul bisericii surori a primit invitarea frățească a confratelui mai bătrân, și a descălecat cu suita întreagă la fratele său în Hristos, căci suntem de un neam și un sânge. Mitropolitul Mihályi însă n'a voit să se abată dela vechiul său principiu de a descaleca la parohul și protopopul său.

Convocare. Comitetul Despărțământului Diciosânmartin al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, va ținea în 9 April, 1911 două *prelegeri populare*, și anume, una la orele 11 a. m. în comuna Tătârlăuș și alta la orele 3 1/2 p. m. în comuna Boian, la cari invită cu dragoste pe toți din Tătârlăuș, Boian și jur, cari doresc înaintarea culturală a poporului român.

Necroloage. Aflăm cu mâhnire pierderea lui *Tit Liviu Albini*, care după scurte și grele suferințe și-a dat nobilul său suflet în mâinile creatorului, Vineri în 31 Martie st. n. 1911 în al 47-lea an al etății.

Ceremonia înmormântării s'a celebrat Duminică în 2 Aprilie la 3 ore d. a.

— Deasemenea aflăm pierderea lui *Ilie Muntean*, student de clasa VIII gimn. în Blaj, încetat din viață, Luni, în 3 Aprilie st. n. a. c. la orele 2 d. a.

Rămășițele pământești ale iubitului răposat s'au așezat spre vecinică odihnă, Miercuri în 5 Aprilie st. n. a. c. la orele 2 d. a. în cimiterul gr. or. din Ocna-Sibiiului.

Trimitem familiilor condolențele noastre.

Aviz! Expirând termenul pentru încheierea subscrierilor de acții la înființându bancă de asigurare română, toți acei P. T. domni, cum și Onor. direcțiuni ale băncilor noastre, cari au primit *prospecte de fondare, sunt rugate a le retrimite cu posibilă grăbire* la adresa „Albinei" în Sibiiu.

Se observă, că coalele de subscriere nu au a se detașa de prospecte, și că odată cu prospectele sunt a se trimite și sumele, respective libele de depunere despre sumele încasate la subscrierea acțiilor. *Fundatorii „Furtunei".*

Din patrie.

Manevrele. Din Zara se telegrafiază: În luna lui Iulie a. c., vor avea loc în Dalmația exerciții de debarcare pe țârm, la care vor lua parte flota de vară întărită și brigada a 5-a de munte. La aceste

manevre, se spune, vor lua parte moștenitorul de tron A. S. R. Francisc Ferdinand și șeful statului major Konrad de Hötzenorf.

Fuga unui criminal. În temnița din Becicherecul-mare, era internat un criminal sârb condamnat la 12 ani, pentru omor.

În zilele acestea, pe când lucra în curtea temniței, la un moment binevenit, a luat din casa păzitorului cheia dela poartă, cu care a deschis mai târziu poarta și a ieșit la larg. Păzitorul, care observase momentan dispariția lui, n'a putut să-l urmărească cu succes deloc, pentru că criminalul a fost atât de cuminte și a încuiat poarta după dânsul.

Timpul acesta i-a fost de ajuns, ca să apuce într-o curte și de aici prin grădină la câmp. Toată jandarmeria și poliția pusă în mișcare nu i-a mai dat de urmă. Se crede, că-i va succeda să treacă granița în Sârbia.

Boicotarea unui concurs de planuri. Reprezentanta orașului Giula a ajuns într'un conflict nostim cu societatea inginerilor și arhitecților maghiari din cauza unui concurs de planuri. Încă în anul trecut s'a decis deschiderea unui concurs pentru zidirea casei orașenești în locul celei vechi dărăpănate.

Adunarea a ales comisiunea de cenzurare a planurilor și preliminarilor ce se vor înainta și totodată s'a adus hotărârea să invite atât ministrul de comerț, cât și societatea inginerilor și arhitecților, ca să designeze un om de încredere în comisiunea de cenzurare.

Societatea amintită însă a pus sub boicot concursul, de oarece condițiunile și onorariile nu corespund tarifului stabilit de adunarea generală a societății, provocând tot-atunci membrii, să nu reflecteze la concurs.

Cu societatea arhitecților e de acord și ministrul de comerț astfel, că acum reprezentața nu poate decide asupra ofertelor intrate neavând specialist.

Populația Austro-Ungariei. Rezultatul exact și autentic al recensământului în Austria este următorul:

La 31 Decembrie 1910 Austria a avut
28,567.898 locuitori,
cu 2,417.000 (= 0.92%) mai mult decât la 1900.

Sporirea în cei 40 ani din urmă se vede din lista aceasta:

anul:	n-rul loc.:	creșterea:
1870	20,394.980	1869—1880: 0.78%
1880	22,144.244	
1890	23,895.413	1880—90: 0.79%
1900	26,150.708	1890—1900: 0.94%
1910	28,567.898	1900—1910: 0.92%

Între anii 1901—1910 au emigrat 1,114.547 persoane, ceace înseamnă o cifră medie de 110.000 anual, cu mult mai mare decât a Germaniei, care, deși cu 65 milioane locuitori, nu dă decât 26.000 emigranți anual, mai mică însă decât a Ungariei, de unde emigrează anual 120.000 persoane.

Recapitulăm rezultatul recensământului pentru întreaga monarchia astfel:

	N-rul loc.	Pe 1 km. □	Sporirea anuală în cifră medie:
Austria:	28,567.898	95	241.719=0.9%
Ungaria:	20,850.700	64	159.600=0.8%
Bosnia și Herzegovina:	1,895.673	44	21.839=1.0%
Suma:	51,314.271	76	423.158=0.9%

După numărul locuitorilor, Austro-Ungaria ocupă locul al treilea între țările Europei. (I. Rusia. II. Germania).

Cu tot respectul încunoscîntez stim. public român, că am deschis în ARAD, strada Kossuth nr. 66 un

salon de croitorie pentru bărbați,

unde pregătesc cu pricepere și gust neîntrecut tot felul de vestimente pentru bărbați și uniforme preoțești. În urma studiilor făcute în străinătate sunt în situația să satisfac ireproșabil cele mai pretențioase gusturi.

Rugând sprijinul binevoitor
semnez cu distinsă stimă

GEORGE MARIȚA

croitor de uniforme și halne bărbătești.

Gindele Miți. Vestita Gindele Miți, soția divorțată a profesorului dr. Carol Borszéký din Budapesta, care a stârnit mai în anul trecut interesul publicului prin refuzul ofertului de căsătorie al fiului de același nume al generalului Ludman Gyula, — ce din cauza aceasta se sinucise — se mărită. Ia de bărbat pe dr. Hermann Bela, concipist la ministerul de interne. Gindele Miți deci obosită de prea mare libertate și-a acordat iarăși strunele inimei pentru eternul amor, unde speră liman de odihnă. Oare cât va ținea idila aceasta?

Alegere de jude. La 31 Martie a fost alegere de jude comunal în comuna Vașcău, centru mai mare pentru Români din Bihor, administrația mașteră pentru noi în frunte cu un pretore român Tempelean Dezső, a voit să ne fericească cu un jude comunal nici nu ungar, dar chiar jidov Iacob Heschau, însă românii fiind solidari, a fost ales de jude un român Maxim Matica, cu 66 voturi, contra 10 voturi date pentru candidatul jidov și 3 voturi date pentru candidatul ungar Steiner Laszló. E dureros, trei români slabi au votat cu jidovul administrației.

Așa au înfruntat bunii români vașcoani rușinea să fie stăpâniți de un jude jidov, și să fie de batjocura lumii românești.

O menagerie înecată. În apropierea Sundului Duminecă dimineața în ceața nepătrunsă ce acoperia întinsul nesfârșit al mării s'a ciocnit un vapor german cu unul danez ce venia din Kristiania. La moment să cufundară, totuși grație prezenței de spirit al mateloților, călătorilor de pe ambele vapoare le-a succedat să scape în viață. Vaporul danez ducea o menagerie frumoasă înspre Bertin, care însă întreagă a pierit în valurile mării, cauzând astfel pagubă enormă proprietarilor.

Cutremur. Aparatele institutului sismografic din Budapesta au semnalat eri după prânz dola orele 4 și 42 minute până la 5 și 15 minute un cutremur. Pendula sismografului făcea balansuri de câte 8—11 mm.

— Aparatele sismografice ale institutului meteorologic din Viena au semnalat eri după masă un cutremur vehement la o distanță de 1300 chlm.

O scrisoare laconică. Piața Garay din Budapesta a avut azi senzație. S'a împușcat un om. Salvarea l-a transportat imediat la spitalul Rokus. În buzunar a aflat o scrisoare laconică și mult grăitoare: „Mă chiamă: Ștefan Șag; Cauza sinuciderei e: Anna Halász. Locuște în strada Harnad Nr. 23 II. 11. Atât.

Diverse

Vulcani de apă. La sfârșitul lui Ianuarie a avut loc o catastrofă pe insula Luson, din grupa Filipinelor (spre sud de Japonia). Patru sute de vieți omenești au căzut jertfă vulcanului Taal. Acest Vulcan însă n'a acoperit jertfele cu potop de foc și lavă ca la Pompei, ci cu apă clocotindă.

În lăuntru carterului se află trei lacuri cu apă clocotindă. Tot la câteva minute gazele formate în suterane scapă afară și liberate de presiune apei dela fundul lacului, se destind mereu ridicându-se și ajungând sub presiuni tot mai mici. Ele explodează formal ajungând la suprafață, făcând să clocotească apele. Un Vulcan la fel de apă e și vulcanul Poas în Costarica (America mijlocie), care explodează tot cam la 20 minute.

Nu se știe încă cu siguranță cauza catastrofei din Ianuarie, dar se presupune, că eșirea de gaze, ori vapori, a fost excepțional în așa de mare cantitate și așa de vehementă, încât a aruncat conținutul craterului, apa lacului, peste marginile craterului. Se poate să fi fost ridicat și fundul craterului, lucru destul de obișnuit la astfel de erupțiuni. (după „Aus der Natur“).

Din România.

O conferință despre România. „Universul“ scrie: Corespondentul nostru din Roma ne comunică cu data de 17 Martie.

D-na Elena Bacaloglu a ținut astăzi după prânz la „Collegio romano“, sub patronajul „Societății pentru instrucția femeii“, o conferință intitulată „România“, dela origina ei până în zilele noastre. Au asistat multe membre ale societății precum și d. Nanu, ministrul României cu d-șoara, d-nii Onciul și Tzigara-Samurcaș, arhitectul Magni, v.-consulul României, etc.

D-na Bacaloglu a expus în limba franceză, principalele faze ale istoriei noastre, dela Traian până în timpurile de astăzi, intercalând la sfârșit citirea unei poezii a Reginei Carmen Sylva.

Conferința, care a fost însoțită de multe și frumoase proiecțiuni, a fost călduros aplaudată.

Concertul d-nei Lucia Cosma. D-na Lucia Cosma, care a obținut anul trecut un desăvârșit succes atât la audițiunile dela Palatul Regal cât și la concertul dela Ateneu, va da un concert azi, Miercuri 23 c. la Ateneul Român.

Va fi un nou succes, mai ales că admirabila artistă ne vine după o serie de izbânzi din străinătate. Nu mai departe decât Sâmbăta trecută d-na Cosma a cântat la Viena, în sala Boesendorfer, aria Pamindi din opera „Die Zauberflote“ de Mozart, și bucăți din Schubert, Wolf, Fischhof, Bock, Mayer, Bizet, Massenet.

Incântați de execuția cântecelor de mai sus, auditorii i-au cerut bucăți românești și d-na Cosma, în mijlocul unui viu entuziasm, a cântat „S'a dus cucul de pe aici“.

Suntem siguri că aceleași succes va avea d-na Cosma și la concertul de azi la Ateneu.

Un nou aeroplan inventat de un gălățean. De câțva timp se construiește în Galați un nou sistem de aparat sburător, numit „Hidro-aeroplan“ datorit d-lui Ion Paulat, șef mecanic la serviciul maritim român.

Cercurile competente din localitate pun mari speranțe în lucrarea d-lui Paulat.

Aparatul are forma unei corăbii și va avea proprietatea de a se înălța și de a aterisa, atât pe uscat cât și pe apă.

Aparatul în miniatură cât și planurile au fost revăzute la un birou de aviațiune din Frankfurt.

O altă particularitate a acestui aparat sburător va fi aceea, că va avea două motoare.

Zilele acestea aparatul, care nu este în complect terminat, va fi expus într'un hangar special construit pe locul societății „Santinela Dunărei de jos“.

Groaznică ciocnire de trenuri din Buzău. O groaznică ciocnire de trenuri s'a întâmplat Duminecă noaptea la orele 12 în gara locală, următoarele împrejurări:

Trenul de marfă No. 678 compus din 36 vagoane, condus de mecanicul Roth Frederic, venind dinspre Mărășești, urma să intre în gara Buzău pe linia 5-a.

În același interval, o mașină de manevră cu câteva vagoane, pe care se aflau șeful de tren Deșliu și manipulantul Enescu Gheorghe, condusă de mecanicul Constantin Mihăilescu, neluând seama de semnalele date de personalul gărei, a pornit cu o mare viteză, rupând acul de control dela acar și apucând-o pe aceeași linie, pe care venia și trenul de Mărășești.

Cu toate încercările făcute și semnalele disperate ce dădeau funcționarii gărei, spre a evita nenorocirea, ambele trenuri s'au ciocnit în mod foarte violent.

Au fost sfărimate câteva vagoane.

Frânarul Teodorescu Constantin dela mașina de manevră, fiind prins între două vagoane, a fost omorât pe loc.

Alți doi frânari au fost răniți grav.

Au sosit imediat la fața locului toate autoritățile.

D. jude-instructor Dumitriu conduce ancheta.

Tânărul Teodorescu Constantin lasă în urma lui o soție cu un copil.

Din străinătate.

O bandă internațională de jucători de cărți. Poliția din Bruxelles a arestat, în urma cererei poliției germane, pe un tovarăș al contelui Metternich, care, după cum se știe, comisese mari fraude la jocul de cărți. Amicul lui Metternich este un alt escroc, numit Baiu, și se zice, că ar fi român. Amândoi împreună cu indivizii König și Kalman și englezul Newton, formau o bandă internațională, care înșela lumea la jocurile de cărți.

Nenorocire la exercițiile de tir al artileriei. La experiențele de tir ale unei baterii din artileria gardei, lângă Postdam, caii s'au speriat din cauza împușcăturilor și au călcat în picioare numeroși artileriști. 3 din ei au fost grav răniți, iar 4 mai ușor.

Ciuma în Indiile olandeze. Din Indiile olandeze se telegrafiază, că ciuma seceră acolo sute de victime. Până acum s'au înregistrat pe insula Iava 335 de cazuri de ciumă, dintre cari 224 de cazuri mortale. Europeanii fug în masă din insulă.

Prezidentul nou al Dumei. Prin demisionarea fostului președinte al Dumei s'a făcut eri alegere pentru un nou președinte. Socialdemocrații și alți deputați mai liberali au declarat, că nu vor participa la votare, de oarece nu voiesc să iee asupra-și nici o răspundere în ce privește activitatea Dumei.

La votare a primit Rodzianko 189, iar principele Wolkonski, vicepreședintele Dumei 123 voturi.

Situația în Austria. În urma disolvării parlamentului, mai mulți politicieni marcanți din Austria nu-și vor mai pune candidaturile în viitoarele alegeri. Astfel președintele clubului național german dr. Chiari a adresat către alegătorii săi o epistolă deschisă, în care declară, că nu mai reflectează la mandat. Dr. Sylvester scârbit și el de multele scandaluri s'a exprimat, că nu mai candidează. Prelatul dr. Scheicher se retrage cu totul din politică, din cauza etății sale înaintate. La vară probabil va fi disolvată și dieta din Boemia.

Romanul de dragoste al ex-regelui Portugaliei. Tânărul ex-rege al Portugaliei, cu toate intervențiile mamei și familiei sale, nu numai că n'a rupt cu artista Caby Deslys, dar încă a părăsit castelul Woodnorton, spre a trăi cu ea la Paris.

Dom Manuel a fost surprins de reporterul unui ziar în salonul unei case de mode, unde iubita regelui detronat încerca o toaletă comandată de amantul ei.

PRIBÁN GYULA

croitor bărbătesc

ARAD, strada Lázár Vilmos

■ (vis-à-vis de palatul lui Földes.) ■

Am onoare a aduce la cunoștința stimatului public, că în strada LÁZÁR VILMOS am deschis

✦ croitorie modern aranjată pentru bărbați ✦

unde pregătesc ori-ce fel de haine bărbătești după măsură, executându-le ireproșabil după ultima modă. — Asortiment de stoffe străine și indigene.

Sprîjinul binevoitor al m. st. public îl cere: **PRIBÁN GYULA.**

Răscoala din Albania. Ciocnirile dintre armată și răsculați continuă în ținutul Scutari. Mulți arnăuți s'au predat. Răsculații să refugiază în Muntenegru. Toate casele din comunele răsculaților au fost aprinse fără deosebire, că stăpânii au luat parte sau ba la răscoală.

Faptul, că o mare parte dintre răsculați să refugiază în Muntenegru, a îndemnat Turcia să adreseze o notă către guvernul muntenegrin, în care între altele i se atrage atențiunea, că în șirul răsculaților se află și mulți supuși muntenegrini.

Puterile europene de asemenea fac atent Muntenegru asupra primejdiei unei astfel de eventualități.

Mare scandal în Camera grecească. Camera a ținut ședință toată noaptea. Se discută, precum s'a depeșat, proiectul de lege pentru exproprierea silită a marilor proprietari din Tesalia.

Opoziția a provocat un scandal enorm. Ea împiedeca pe deputații guvernamentali de a vorbi. S'a produs un zgomot asurzitor; deputații se insultau unii pe alții; apoi s'au încăerat și s'a încins o batae generală. Unii deputați au scos și revolvele voind să tragă. Cu mare greutate președintele a restabilit ordinea.

Proiectul de lege a fost votat în sfârșit, ceea ce înseamnă un nou triumf al lui Venizelos.

Bandele din Macedonia. Cercurile oficiale din Sofia se arată surprinse de declarațiile făcute, în Camera din Constantinopol, de către ministrul de externe, Rifaat pașa, în chestia bandelor macedo-bulgare.

La Sofia nu se știe nimic despre vre-o intervenție oficială a Porței contra formării unor bande pe teritoriul bulgar și a trecerii lor în Macedonia. Deasemenea, se tăgăduiește aici că vre-o Putere străină ar fi sprijinit acțiunea diplomatică a Turciei ori, din proprie inițiativă, ar fi făcut demersuri în acest sens.

În ce privește interpelarea, din Camera otomană, a deputatului bulgar Pance Dorew, se știe la Sofia, că acesta e un pronunțat adversar al oricărei mișcări de bande. Ori cum, zelul lui e suspect, de oarece nu e secret pentru nimeni, că dânsul cochetează cu marele-vizir, în nădejdea că astfel își va vedea realizat visul unui portofoliu ministerial. Pance Dorew mai cedează și unui sentiment mai nobil, acela de a obține grația fratelui său, Atze, surghiunit în Asia-Mică, pentru amestecul lui în complotul din Bitolia.

Subofițer condamnat la moarte. Consiliul de războiu din Sonderhausen a condamnat la

moarte pe subofițerul Ernst Müller, care din gelozie și-a ucis iubita.

Revoluția din Mexic. Din Sant-Antonio se anunță, că trupele guvernamentale au făcut prizonier pe unchiul lui Madero, șeful revoluției.

Alfons XIII și Canalejas. Primind pe corespondentul din Madrid al ziarului „Le Matin“, primul-ministru spaniol i-a confirmat, că regele l-a reînșărcinat cu formarea cabinetului.

Alfons XIII a asigurat pe Canalejas de întreaga-i încredere, exprimându-și totodată convingerea că numai un guvern liberal e capabil să ducă la bun sfârșit opera de pacificare a spiritelor. Importantul e însă, ca ministrul să se bucure mai departe de concursul majorităților din Cortese.

Canalejas dându-i asigurări în această privință, suveranul i-a răspuns:

— Dacă e așa, compune cabinetul cum vei găsi de cuviință și urmează-ți politica de până acum.

Noul cabinet spaniol. Noul cabinet spaniol s'a constituit precum urmează: Președinția conziliului, d. Canalejas; internele, d. Ruy Vabarino; externele, d. Garcia Pireto; lucrările publice, d. Gasset; cultele, d. Gimeno; justiția, d. Barroso; războiul, general Luque; marina, căpitanul comandor Pidal; finanțele, d. Rod. Iganez.

Noul cabinet a depus jurământul.

Sufragetele engleză și recensământul. Spre a se echiva dela formele recensământului, un mare număr de sufragete au părăsit domiciliile lor parcurgând stradele orașului în trăsuri. Pe capra fiecăreia din acestea sta una din sufragete cu o pancrată purtând următoarea inscripțiune: „Dacă femeile nu contează în ce privește drepturile politice, atunci ele nu vor să conteze nici la numărătoarea populațiunii“.

În hazul trecătorilor, agenții comisiunilor de recensământ, se țineau în goana mare după trăsurile sufragetelor, doar vor isbuti să ia declarația vre-uneia din ele.

Infrângerea Arabilor din Yemen. Trupele turcești au atacat lângă Sanaa pe arabii din Yemen, i-a învins după o luptă sângeroasă. Trupele turcești au format un inel în jurul răsculaților arabi, a căror deplină infrângere nu va întârzia mult.

Contramandarea călătoriei în străinătate a regelui Nichita. O telegramă din Cetinje anunță că, față de evenimentele ce se desfășură în Albania și la granița muntenegreană, regele Nichita și-a contramandat vizitele la Curțile din Viena și Petersburg.

Catastrofa în cazarma unui regiment italian. Balconul cazărmei regimentului 17 de artilerie din Turin, prăbușindu-se, a acoperit sub dărîmături 6 soldați. 3 au fost scoși morți, iar 3 grav răniți.

ULTIME ȘTIRI

Complicarea chestiunii cretane. Ministrul de externe turc a trimis instrucțiuni ambasadurilor otomane din Paris, Roma, Londra și Petersburg, să comunice guvernelor respective, că la expirarea mandatului înaltului comisar cretan în funcțiune, Turcia nu va mai consimți, fie la reînnoirea acestuia, fie la numirea unui alt reprezentant al Puterilor protectoare la Canea.

Dacă totuși, Puterile vor trece peste această opoziție și vor numi un înalt comisar, Poarta nu numai că nu-i va plăti salariul, dar va considera acest act ca o gravă ofensă și știrbire a drepturilor de suveranitate ale Sultanului, ceea ce nu va tolera sub nici un cuvânt.

Un escroc — soț al unei marchize autentice Marchiza de Roquefort s'a măritat acum un an cu un chipeș german, care s'a dat drept baron de Reis. Ca zestre ea i-a adus nu mai puțin de 5 milioane franci.

De o lună de zile „baronul“ a dispărut — fără ca de atunci să i-se mai fi dat de urmă.

Poliția în urma investigațiilor făcute, a comunicat dezolotei marchize, că infidelu-i soț de parte de a fi nobil, nu e decât un escroc patentat, cunoscut de polițiile străine sub numele de Steinmann.

Agitația xenofobă din China. Misionarul american Mury a fost atacat la Tinan-Fu, de o ceată de indigeni fanatici, și bătut de moarte.

Accident mortal de automobil. Un automobil ce venia spre Menton (Franța), s'a isbit pe șosea de un copac sfărâmându-se

Unul din pasageri a fost ucis, iar alții doi și șoferul grav răniți.

Aplicarea serului „606“ la Nona. La spitalul din Nona (Portugalia), s'a aplicat cu succes tratamentul serului Ehrlich la boala somnului.

Un pacient, la 24 ore după o singură injecțiune, s'a trezit și a putut părăsi patul și spitalul.

Agitația podgorenilor din Franța, în Cameră. D. André Lefèvre cere să se înceapă imediat discuțiunea propunerii de suprimare a delimitărilor viticole.

În urma cererii d-lui Jaures, sprijinită de d. Monis, propunerea se trimite comisiunii de agricultură, spre a fi cercetată. Această hotărîre s'a luat cu 323 voturi contra 228.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

MARY.

— Roman de Björnsterne Björnson —

Traducere liberă de dr. Horia Petra-Petrescu

(15)

— Urmare —

Apoi căută cu ochii pe Alice și o văzu cum privește la ea țintă prin ochelari; da, ținea ochelarii bine în mână, ca să o poată vedea mai lămurit.

Nu era nici o îndoială: fața Alicei era cuprinsă de un răs ștregăresc. Se bucura Alice de priveliștea care i-se oferea.

Sunt lucruri, cari nu vrea o femeie să le știe și cealaltă. În Mary începu să clocotească sângele; privirea Alicei o considera ea, cum se afla supărată și atinsă, drept o *insultă*, (cuvântul și l-a gândit în franțuzește).

Întorse repede spatele atletului și merse spre ieșire. Stete însă din când în când pe loc și se făcu, ca și când ar privi și alte opere de artă. O făcea numai ca să ajungă iarăși stăpână peste răscoala cea mare din sufletul ei.

În sfârșit a ajuns și la ieșire. Nu s'a uitat, dacă-i urmează Alice, merse în apartamentul dela intrare și ieși mai pe urmă afară.

Când se afla tocmai în fața expoziției, sosi grăbit Francisc Roey. Era atât de grăbit, ca și când ar fi trimis cineva după el și ar fi întârziat. Francisc Roey își luă repede pălăria de pe cap, fără ca să fi primit nici chiar un mic semn de mulțămire cu capul. N'a dat decât de niște ochi, cari îl priveau fix.

— „Ah, nu, nu mai fi supărată“, zise el, în limbajul său, cu vorba lată, plin de bunătate de inimă, ca un copil nevinovat.

Fața ei primi iarăși viață, da, nu putea Mary altfel, a început să suradă și era gata-gata să prindă mâna, care i-o întindea el — când a văzut cum ochii lui întreprind o călătorie scurtă după spatele ei și cum se întorc de acolo, cu o mică bură de triumf.

Mary se întorse și ea și dete de ochii Alicei.

În ochii prietenei zăcea o lume întregă de ștregării și de desfătare. Erau înțeleși prin urmare! Atunci se schimbă Mary. Privi la Roey, ca dela înălțimea turnului de biserică celui mai înalt, apoi la Alice și-i lăsă pe amândoi să stea pe loc. Trăsura ei se afla puțin mai departe de unde era acuma; ea făcu semn cu mâna și trăsura se apropie de ea, descriind un arc mare.

Trăsura tatălui ei n'avea servitor, își deschise ea singură ușa, înainte de a fi putut sări într'ajutor Francisc Roey. Ea se urcă în trăsura, ca și când n'ar mai fi altceva pe acolo. După ce se așeză, se uită după Alice, peste capul lui Francisc Roey. Alice, grăsuță cum era, se apropia

încet, clătînându-se. Din depărtare deja se vedea limpede, că poartă o luptă desperată cu un răs reținut. Când se apropie și mai mult și când văzu pe Mary, cum stă, cu capul întors plin de noblețe într'altă parte, iar pe Francisc Roey, uriașul, cum e, ca un biet recrut, care a păpat o răfuială sdravănă dela superior, nu s'a mai putut reține Alice mai mult și a isbucnit într'un răs, de a început să se cuire mure întreg trupul ei. Râdea, de i-se rostogoleau lacrimile pe obraji în jos. Râdea atât de tare, încât a putut găsi cu mare greu, fără de ajutor strein, scara dela trăsura și a putut să ajungă în interiorul trăsuri. A căzut ca un sac lângă Mary, pe perină și râdea, de se clătina trăsura.

Își duse batista cu tărie la gură și începu să rădă sgomotos în batistă. Vedea printre lacrimi cât e de jignită și roșie ca focul Mary, vedea fața palidă a lui Francisc Roey, și râdea cu atât mai nebunește. Chiar și birjarul trebuia să rădă, fără să știe de ce. În starea asta au pornit-o la drum.

*

Iarăși o expediție, care se termina cu naufragiu, după niște așteptări prea mari. Întreg planul zădărnicit. A trebuit câtva timp, până ce a putut spune ceva. Firește, a început să compătăimească pe Francisc Roey.

— „Ești, într'adevăr, prea severă cu el, Mary. Doamne, cât de grozav de nenorocit arăta!“

Și o apucă iarăși răsul de mai înainte.

POȘTA REDACȚIEI

T. L. în B.-A. In lipsă de informații mai detaliate, nu putem să-ți dăm un răspuns sigur. Un sfat însă îți putem da: să ceri dela Comanda militară copia hotărârii, prin care ai fost adus la serviciu de arme. Eventual vei primi de acolo și ceva informații pentru ajungerea scopului d-tale. Actul și informațiile, pe cari le-ai primi, să le comunicii superiorității școlare, care nu e eschis să fi fost avizată despre înrolarea d-tale, și probabil să-ți poată ajuta.

Bujecanu. Raportul e prea întârziat. Acum nu se mai poate publica.

L. M. Poezia „Tu crezi...“, dacă admiteti o ciselare de către redacție, se va publica. Pentru n-rul de Paști, trimiteți-ne mai multe bucăți.

Redactor responsabil: Atanasiu Halmăgian.

Covârșesc orice concurență

prin bunătatea, durabilitatea și ieftinătatea lor
ghetele pentru bărbați, femei și copii pregătite din piele neagră ori colorată în atelierul propriu al lui

Czernóczy Mihály,

de sub numărul 3 strada Kossuth, Arad.
Ghete jumătăți se capătă în orice fel de fazon.

Înainte de a cumpăra

pe sama

copiilor și a D-voastră ghetete
ori alți articli de modă
trebuincioși, negreșit vizitează
prăvălia de modă bărbătească a lui

Iványi Menyhért

În strada Forray.

Deoarece ghetete bune și ieftine
numai acolo Vă puteți procura.

DACĂ DOMNIATA
dorești să-ți cumperi un aparat montat cu
motor bun perfect
și de o **productivitate deosebită**

cu prețuri favorabile, sub condițiuni avantajoase, având garanție deplină, — adresați-le cu o scrisoare către

SZÜCS ÖDÖN

BUDAPEST, VI., Nagymező-utca 66.

întreprindere comercială de mașini industriale și economice, și firma va trimite preț-curent și eliberat de spese — gratis.

Un candidat de avocat

cu praxă află aplicare momentană pe lângă condițiuni favorabile în cancelaria

Dr. Dionisie Roman
advocat
Mediaș (Medgyes).

Imprumuturi

cu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, **vinderea și cumpărarea de moșii și parcelarea lor o mijloc este mai avantajos:**

Biroul de intermediare:

Vig Lajos

Arad, Árpád-tér N. 5.

☎☎☎ Telefon Nr. 671. ☎☎☎

Frații Fischer

fabricanți de pânză de sârmă, de împletitură pentru gard, de site și de saltele de sârmă

Arad, str. József főherceg nr. 8.
Fabrica: str. Kossuth nr. 45. Telefon 557.

Recomandă în atențiunea binevoitoare Onor. public magazinul său bine asortat cu tot felul de obiecte de specialitate cu prețuri afară de orice concurență.

Preț-curent la dorință să trimită gratuit.

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii.

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 439.**

Cele mai noi susceperi de

plăci pentru gramofon:

Hulló falevél

din „Zigányszerelem“ și din
□□ „Balkáni hercegnő“ □□

se capătă la

Koch Dániel

Arad, str. Deák-Ferencz.

Vis-à-vis de hotelul „Crucea albă“.

Mary însă, care așteptase întreg timpul prilejul, isbucni: „Ce-mi pasă mie de protejatul tău?“ Ca și când nu și-ar fi potolit inima numai cu atât, se aplecă înainte și zise, privind adânc în ochii veseli ai Alicei:

— „Mi-se pare, că mă confunzi cu persoana ta. Ești amoroasă tu de el. Crezi, că n'am știut-o eu de mult? Voi trebuie să o știți mai bine; în ce relații vă aflați împreună. Pe mine nu mă importă. Vă agrăiți „Domniata“, nu-i așa, folosindu-vă de cuvântul acesta, ca de un paravan?“

Alicei îi muri râsul pe buze. Se făcu palidă, atât de palidă, încât se spărie și Mary. Mary voia să delătore privirea ei de pe dânsa, dar nu putu. Ochii Alicei o fixau rezolut, cu gradații dureroase, până ce se stinseră. Apoi căzu capul Alicei înapoi, cu un suspin lung și greu. Ca geamătul unui animal rănit.

Mary stătea lângă dânsa, speriată de lovitura dată.

Ce s'a întâmplat, s'a întâmplat.

Alice își ridică capul fără de veste, rezolut și rugă pe vizitiu să oprească trăsura.

— „Am ceva de lucru în otelul acesta“.

Trăsura se opri, ea deschise ușa, se dete jos și o închise din nou. Apoi zise, privind pe Mary cu o privire lungă, rănită:

— „Good bye“.

— „Good bye“, îi răspunse ea încet.

Amândouă simțeau, că e un rămas bun pentru totdeauna.

Mary merse mai departe cu trăsura. Îndată ce ajunse acasă, se duse direct în salonul fa-

miliei; avea să comunice ceva tatălui ei. De pe pragul ușii, unde se afla, auzi cum cântă cineva la pian și se gândi îndată la loergen Thiis. Nu s'a lăsat de gândul ei. A intrat de odată, pe neașteptate, în odaie, așa, cum era, în mantauă de primăvară și cu pălăria pe cap. loergen Thiis sări în sus dela pian și alergă înaintea ei; ochii lui erau plini de admirație; ea era roșie ca o pară de foc de răcoala sufletului ei. În sbuciumul ei sufletească însă zăcea ceva ce refuza plin de maiestate, de aceea se lăsă Thiis de ideea, să i-se apropie. Ochii lui primiră nuanța aceea cunoscută de lăcomie murdară. O sorbea cu ochii.

Tocmai privile, cari le dibprețuia ea mai mult. Trecu pe lângă el, salutându-l ușor eu capul și merse spre tatăl ei. Acesta, sta, ca de obicei, în scaunul lui cel mare, cu o carte pe gemunchi.

— „Ce-ai zice, tată, dacă am pleaa acum acasă?“

În fețele tuturor se născu o rază de bucurie. Doamna Dawes strigă:

— „Știi, dragă, că loergen Thiis a întrebat tocmai adineaori când călătorim acasă; că vrea să ne petreacă?“

Mary se întoarse spre loergen Thiis și urmă:

— „Par'că pleacă mâne vaporul din Havre. Nu-i așa?“

— „Da, ai dreptate“, răspunse tatăl ei, „dar până atunci nu vă veți putea găta“.

— „Ba da“, zise Dna Dawes, „mai avem doară o după-prânză întreagă la dispoziție“.

— „Eu vă stau într'ajutor cu cea mai mare plăcere“, zise loergen Thiis.

Acum îl privi și Mary prietenește. Mary le comunică mai apoi suma cu care a prețuit Alice peisagiul olandez. Mai târziu se duse să-și pacheteze în cofere.

La orele șapte și jumătate s'au întâlnit cu toții în otel, la masă. Mary era obosită, loergen Thiis i-se duse înainte și-i zise:

„D-Ta, Domnișoară, ai cunoscut pe Francisc Roey?“

Tata și D-na Dawes își ascuțiră urechile. Astfel se tradară, că au povestit tocmai despre Roey cu loergen. De câte ori făcea Mary o cunoștință cu vre-un cavaler, erau cuprinși de teamă amândoi, tata și D-na Dawes. Mary se înroși; o simțea aceasta și ea, de aceea se făcu și mai roșie.

— „L-am întâlnit la D-șoara Clerc“, răspunse ea. „D-șoara Clerc a petrecut vre-o câteva veri, cu mama ei, în Norvegia și s'a întâlnit acolo cu familia lui Francisc Roey. Sunt dintr'acelas oraș. Să dau și alte explicații?“

loergen Thiis se spăimântă. Ceilalți doi priveau înainte, perplecși. El să grăbi să adauge:

— „Am povestit tocmai D-lui tata și D-nei Dawes, că Francisc Roey are numele cel mai bun. N'am avut nici un gând rău cu asta“.

— „Nici n'am crezut așa ceva. Dacă n'am amintit eu nimic de cunoștința asta, aici, cred, că n'ar trebui să amintească nici un strein de ea“.

(Va urma)

**Mare asortiment
de
ghete de bal**

in culoarea aurului, din atlas
albastru și trandafiriu, din
piele de lack și chevreaux

la
Weinberger János

cel mai distins magazin de ghete.

ARAD, Andrásy-tér nr. 20.

25 (11)

Rog respectuos onoratele mușterii, că în urma unor legături avantajoase, cumpărând material excelent cu prețuri ieftine, apropiindu-se sezonul de primăvară și de vară, să-mi onoreze salonul cu vizitele d-nealor prețioase, deoarece sunt în situația

plăcută de a le oferi cele mai elegante și moderne pălării, cu prețuri deosebit de favorabile. Se roagă de sprijin binevoitor, cu cel mai adânc respect

LĂZĂR CZ.

salon de pălării

Arad, piața Andrásy nr. 13.

REVISTA MODEI

— este o foarte elegantă și bogat ilustrată publicațiune de mode feminine, scrisă în limba românească și executată artistic cu o splendidă copertă în culori.

REVISTA MODEI

— are dari de seamă a modei din Paris, Viena, Londra și Berlin cu ultimele creațiuni pentru Toalete și Costume de dame, Rochii de bal, salon, nuntă, vizită și stradă, Pălării și găтели de cap, Jachete, Capote, Matineuri, etc.

REVISTA MODEI

— se ocupă și de Moda copiilor, broderii, dantele, lucru de mână, lingerie, monograme și diferite industrii casnice.

— cuprinde și o aleasă materie literară, cronici feminine, anecdote, rețete și sfaturi, un foileton, jocuri distractive, etc.

REVISTA MODEI

— apare de două ori pe lună. Fiecare număr conține drept supliment gratuit, un tipar croit în mărime naturală.

Abonamentul: 3 luni Cor. 4-50, 6 luni Cor. 8-50, 1 an Cor. 16.

— La cerere se trimite un număr de probă gratis și franco — Depozitul general la Administrația ziarului **Adevărul** București, unde se primesc și abonamentele.

Singurul compactor român!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public român din Arad și provincie, că am arangiat din nou atelierul meu cu cele mai

- moderne mașini și material
- privitor la această branșă,

precum execut cu diligență și pe lângă cele mai moderate prețuri: decorații pentru cărți bisericești, albumuri pentru fotografii, note și gramatofon, panglice la cununii funebreale și tot felul de lucrări atingătoare de această branșă.

Bazându-mă pe sprijinul on. public român, sperând că mă vor cerceta și încuraja cu comanda am rămas cu deosebită stimă:

::: IUSTIN ARDELEAN, compactor :::

ARAD, strada Weitzer János Nr. 13 vis-à-vis de poștă.

TELEFON 474.

TELEFON 474.

„Rochia-pantaloni“

nu se va bucura nicăiri de așa trecere, ca

ghetele de bărbați, dame și copii

cumpărate la „Asociația călțunarii arădani“ (Aradi Czipőtermelő Szövetkezet), cari se pregătesc din pielea cea mai bună pe lângă prețurile cele mai ieftine. E recunoscută și trânicia acestor ghete făcute cu îngrijire și de aceea fiecare va lucra în interesul său, dacă își va procura ghetele trebuincioase la această „Asociație“

(Aradi Czipőtermelő Szövetkezet)

Piața libertății nr. 14.

In atențiunea domnilor!

Cine vrea să se îmbrace elegant, să cerceteze depozitul meu mare de stofe din patrie și străinătate fără a fi obligat să comande ceva în

atelierul meu de croitorie eglezască

strada Deák-Ferencz nr. 40. — (Casa Dr. Winter).

La mine se poate face un sacco, palton sau pardesiu elegant, din stofe fine și inescapabile începând dela 60 cor. în sus, care se poate plăti și în rate. — Mă rog de sprijinul mult on. public.

Cu stimă

Horváth Florian, croitor de modă eglezască pentru bărbați.

Librăria diecezană

Arad, Strada Deák-Ferencz Nr. 33—34.

Are în depozit următoarele cărți literare:

Album în amintirea canonicului Aug Bunea	7.—	Pop V., Fericirea să cucerește	1.50
Agârbiceanu, Două iubiri	2.—	» Iubirea e biruitoare	1.50
» In clasa cultă	1.80	Paun G., Amintiri dela Jun. din Iași, 2 vol.	2.—
» In întineric	2.—	Pătrăscanu D. D., Schițe și amintiri	2.—
Adam, Aripă tăiată	2.—	Spartali S. I., Sărutările	—50
» Pe lângă vatră	1.50	» Arta de a iubi	1.—
» Vorbe de clacă	1.25	Nordu, Minunile convenționale	2.—
Baltag, Feciorul	1.50	Carmen Sylva, In lunca	1.—
» Mos. Goriot	1.50	» Pe Dunăre	1.—
Björnson Bj., Synnöve Solbakken	1.50	Sadoveanu M., Dureri înăbușite	2.—
Carageale, Teatru	2.—	» Povestiri din războiu	2.—
» Momente, schițe și amintiri	2.—	» Crășma lui Moș Precu	2.—
» Novele și povestiri	1.50	» Amintirile căpr. Gheorghită	2.—
Corbu I., Ad Astra, astronomie populară	2.—	» Mormântul unui copil	2.—
Caraivan, Povesti de pretutindeni	2.—	» La noi în vișoară	2.—
» La șezătoare	1.50	» Povestiri alese	2.—
Cristescu, Carte pentru copii	1.20	» Povesti de seară	2.—
Brătescu-Voinești, In lumea dreptății	2.—	» Apa morților	2.—
Calaban, Chipuri și suflete	1.50	Sandu-Aldea, Pescar de Islanda	1.50
Cerna P., Poezii	2.—	» In urma plugului	1.50
Ciocărlan I., Pe plaiu	1.50	» Două neamuri	1.50
Ciotori D. N., Veselul strengar	1.50	» Ape mari	2.—
Dauș Ludovic, Iluzii	1.50	Speranța Th., Fete de azi, 2 vol.	3.50
Dunăreanu N., Chinuții	1.50	Stahl H., Bucureștii ce se duc	2.50
» Răsplata	1.50	Sterian Er., In noaptea nunții	1.50
Drăgășanu Codru I., Călătoriile unui Ardelean	1.50	» Educația sexelor	1.50
Dulfu P., Căntece și povesti	1.50	Slavici, Din bătrâni	2.50
» Păcală	2.75	» Nuvele, 2 vol.	à 1.50
Eminescu, Poesii	2.—	» Povesti	1.50
» Geniu pustiu	2.—	Silvan Gh., Valea albă	1.50
» Articole politice	—80	Speranța Th., Anecdote noi	1.50
Flaubert, Doamna Bovary	2.—	» » poporale, 2 vol.,	à 2.—
Cărlănu Em., Intr'o noapte de Maiu	2.—	» » botezate de post și pi-	
» Sapho	1.50	părate, 3 vol.	à 1.—
» Nucul lui Odobac	1.50	Teodorean C., Sângele Solovenilor	1.50
Goethe, Faust	3.—	» Calea sufletului	1.50
Gorkii M., Parveniții	1.50	Vlăhuța Al., Clipe de liniște	1.50
Goga, Ne cheamă pământul	2.—	» România pitorească	1.50
Hașdeu, Arșița, roman	2.—	» Din trecutul nostru	3.50
Hodos C., Mărtirii	1.50	» Poezii	2.—
» Departate de lume	1.50	Zamfirescu D., Anna, ceace nu se poate	2.—
Iorga N., Lupta pentru limba românească	1.—	Stavri, Luminișuri, poezii	2.—
» Neamul rom. în Ard., țara ung. 2 v.	à 2.50	» Scriitori și curente	2.—
» Din faptele străbunilor	1.50	» Spiritul critic în cultura română	2.—
» Viața femeilor și trecutul românesc	1.75	Dobrogeanu-Gherea, Critice III.	4.—
» Viața și dom. lui Barbu Dim. Știrbei	1.50	Delavrancea, Sultânica	2.—
» Istoria lit. rom. în sec. XIX 3 vol.,	à 5.—	» Hagi Tudose	3.—
Lovinescu, Viața lui Gr. Alexandrescu	2.—	» Paraziții	1.50
» Critice, 2 vol.	à 3.—	» Intre vis și viață	3.—
» Nuvele	1.80	» Liniște—Trubadurul	2.—
Lungianu, In sărbători	1.50	» Apus de soare, dramă	2.—
Murger Str., Viața de Boem	2.—	» Viforul, dramă	2.50
Moruzi C. D., Instrăinații	2.—	» Luceafărul, dramă	2.50
Mera I. T., Din lumea basmelor	3.—	Negru N., Fabiola sau biserica din catacombe	2.50
Negrea Dr., Cum ne naștem	2.—	Ciocărlan I., Inimă de mamă	2.—
Pop V., Cum iubeste o fată	1.50	Paulescu Dr. N. C., Insticte sociale, patimi	
» Prin vraj dragostei	1.50	și conflicte, Remedii morale	2.—
» Cum să iubim	1.50	Burnet H. Fr., Lordul cel mititel	2.—